

Kıbrıs'ta Gençlik

Emeller, Yaşam Tarzları ve Yetkilendirme

Kıbrıs İnsan Gelişim Raporu 2009

GENEL BAKIŞ

Telif Hakkı © 2009.

United Nations Development Programme (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı).

Kıbrıs'ta Yayınlanmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, UNDP Action for Cooperation and Trust'ın yazılı izni olmadan, fotokopi yoluyla veya elektronik, mekanik ve sair suretlerle kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz, kayda alınamaz. Rapordaki hiçbir analiz veya politika önerisi Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın, üye Devletlerin veya onun icra kurulunun görüşlerini yansıtmamaktadır. Bu rapor UNDP'nin Kıbrıs'ta barış inşa programı, Action for Cooperation and Trust tarafından finanse edilen bağımsız yazarların ürünüdür.

Kıbrıs'ta Gençlik

Emeller, Yaşam Tarzları ve Yetkilendirme

Kıbrıs İnsan Gelişim Raporu 2009

GENEL BAKIŞ

Teşekkür

Birçok kişi ve kuruluşun cömert katkıları olmadan bu raporun hazırlanması mümkün olamazdı

Proje Koordinatörleri ve Baş Yazarlar

Nicos Peristianis - University of Nicosia, Muharrem Faiz – Kıbrıs Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Merkezi (KADEM)

Ekip

Elisa Bosio, İsmet Cabacaba, Christoforos Christoforou, Fatma Erbilek, Katerina Kokkinou, Stelios Stylianou, Burcu Süerdem, Eliz Tevfik, Anthi Violari

Katkı Koyanlar

Tarihsel Diyalog ve Araştırma Derneği, Mine Atlı - KAYAD, Costa Constanti – Intercollege/University of Nicosia, Andrey Ivanov - UNDP Bratislava, Kıbrıs Öğrenme Zorlukları Ağı, Michalis Koutsoulis - University of Nicosia, Alexis Lyras - Doves Olympic Movement, Siobhan McEvoy-Levy - Butler Üniversitesi, Haji Mike - Olive Tree Music, Constantinos Phellas - University of Nicosia, Charis Psaltis - University of Cyprus, Chrystalleni Socratous - Soma Akriton Gençlik Organizasyonu, Charalambos Vrasidas - Centre for the Advancement of Research and Development in Educational Technology (CARDET), Ali Yaman - Uzlaşım Derneği

Eleştirilenler

Kimberly Foukaris - USAID, Nicos Kartakoulis - University of Nicosia, Erol Kaymak - Bağımsız Araştırmacı, Alexandros Lordos - Bağımsız Araştırmacı, Alexis Lyras - Doves Olympic Movement, Spyros Spyrou - European University Cyprus

Gençlik Danışma Kurulu

Bahar Aktuna, Alexia Alexandrou, Evrim Benzetsel, Jonathan Boyadjian, Görkem Çelebioğlu, İlke Dağlı, Turgut Denizgil, Katerina Elia, Çağıl Ener, Buğra Gazioğlu, Aristotle Glykis, Nicolas Hadjianastasi, Mertkan Hamit, Cemre İpçiler, Joanna Kamma, Rüyam Karaca, Melissa Mavris, Socrates Panagi, Andreas Protopapas, Michaela Sava, Buket Sezanay, Maria Tsiarta, Nicos Tsolias ve Danyal Öztaş Tum

UNDP-ACT Ekibi

Jaco Cilliers, Christopher Louise, Pembe Mentesh, Stavroula Georgiadou, Nilgün Arif, Eleni Sophocleous

Çevirmenler

Mehmet Baki, Nikolas Defteras, Eylem Kanol, Katerina Kokkinou, Elli Nicolaou

Ayrıca, ada genelinde Gençlik Eğilimler Araştırması'na ve "derinlemesine görüşmelere" katılan tüm gençleri selamlıyoruz. Yazarlar, RAI Consultants, ve özellikle Anna Thomas'a ve "odaklanmış grup tartışmalarına" katılan gençlere teşekkürü bir borç bilirler.

Kapak Desen ve Baskı

IMH

Genç Kıbrıslılara Bir Ses

İlk kez bir Kıbrıs Gençlik Sözleşmesi'nin yaratılması anlamına da gelen bu raporun üretilmesi projenin başlıca başarılarından biri olmuştur. Sözleşme, Kıbrıs'ın geleceği konusundaki vizyonunu birlikte tasarlayan Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türkler tarafından üretilmiştir. Aşağıda bu sözleşmenin bazı çok önemli makaleleri bulunmaktadır. Sözleşmenin tam metni bu kitapçığın arkasında bulunmaktadır.

Biz, Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum toplumlarından genç insanlar olarak yaşamlarımızı, ilgi alanlarımızı ve sorunlarımızı birlikte dikkate alarak, ada üzerinde tam ve üretken bir yaşam ve güvenli ortak gelecek için elzem olan, vatandaşlarımızla paylaşmayı arzuladığımız bir dizi öneri üzerinde anlaşmış bulunuyoruz.

Kıbrıs'ın gençleri olarak bizler:

Eğitim:

- Toplum içindeki değişimleri yansıtan, ve farklılığa, hoşgörü, kültürel farklılık ve birlikte-yaşam ve sorunları barışçıl araçlarla çözme değerlerini besleme konusunda öncü rol oynayan bir eğitim sistemi istiyoruz.

Bağımsızlık ve Söz Hakkı Özgürlüğü:

- Gençler de dahil olmak üzere her toplum üyesinin görüşlerini herhangi bir ayrımcılığa veya fiziksel şiddete maruz kalmadan, özgürce ve güven içinde ifade edebilmesi gerektiğine inanıyoruz.

Sosyo-politik Katılım:

- Kıbrıs kamuoyuna ve sivil toplumuna katkı koyanların değerli bir kesimi olarak dikkate alınmamız ve kabul edilmemiz gerektiğini hissediyoruz. Bunun için her düzeyde politik kararlarda yer almamıza olanak sağlayacak mekanizmaları tam olarak destekleyeceğiz.

Barış ve Uzlaşım:

- İki toplum üyeleri arasında köprüler inşa etme konusunda itici güç olabilmek için ihtiyaç duyulan olanakların, desteğin ve cesaretlendirmenin temin edilmesi.
- Güçlü, ortak ve kuşatıcı bir medeni Kıbrıs kimliğini teşvik etmek ve "Kıbrıslı"lığı hem Kıbrıslı Rumları, hem de Kıbrıslı Türkleri tanımlayan bir terim olarak kabul etmek.
- 'Farklılıklar içeren Birlik' olarak kapsayıcı bir Kıbrıs toplumu ve gençliğinin yaratılmasını desteklemek, diğer kültürler konusunda toleranslı, saygılı ve değişikliklere açık olmak.

Sözleşmenin tam metni kitapçığın sonunda bulunmaktadır.

Kıbrıslı Gençlik – Emeller, Yaşam Tarzları ve Yetkilendirme

Kıbrıs'ta ilk defa hazırlanan Kıbrıs İnsan Gelişim Raporu, adada yaşayan genç insanların hayatlarına ve amaçlarına odaklanmıştır¹. İlk kez paralel olarak, hem Kıbrıslı Rum hem de Kıbrıslı Türk Toplumunun gençlerinin hayatlarını farklı açılardan detaylı olarak incelediği için bu raporun bir eşi daha bulunmamaktadır. Bu kayda değer bir gelişmedir. Çünkü Genç Kıbrıslılar iki toplumun uzun süreden beridir devam eden bölünmüşlüğünden dolayı, birbirlerinden ayrı büyümüşlerdir.

Bu rapor; Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (BMKP)'nin Güven ve İşbirliği için Hareket programının 2007 ve 2009 yılları arasında desteklediği Gençlik Diyalog Projesi'nin bir parçasıdır. Rapor büyük ölçüde Kasım 2007 ve Mart 2008 tarihleri arasında, 1,600'ün üzerinde genç Kıbrıslı ile ada çapında yapılan geniş kapsamlı bir araştırmaya, Gençlik Beklentileri/Emelleri Araştırması (Youth Aspirations Survey – YAS1)'na ve 60 adet genç ile derinlemesine görüşmeye dayanarak hazırlanmıştır. İlk yapılan araştırmadan kısa süre sonra meydana gelen gelişmeler yüzünden, ki bunlara Kıbrıs Cumhuriyeti'nde seçilen yeni hükümet ve bununla birlikte adadaki politik soruna bir çözüm bulmak için tekrar harekete geçilmesi dahildir, Temmuz 2008'de bir takip çalışması (YAS2) yapılmıştır.

Yapılan araştırmada, “Katılımcı Eylem Araştırması ve Yorumlayıcı Çoğaltma” adı altında iki modern araştırma tekniği kullanılmıştır. Bu tekniklerin ilki toplumlar ve gruplar içindeki gelişimi ve değişimi amaçlayan bir metodoloji, ikincisi ise gençlik üzerine araştırma yerine gençlik ile birlikte araştırma yapmaya odaklanır. Sözü geçen bu araştırma tekniklerini etkili bir şekilde uygulayabilmek ve Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerini projenin her alanına etkin bir şekilde dahil edebilmek için, 12 Kıbrıslı Rum ve 12 Kıbrıslı Türk gençten oluşan bir **Gençlik Danışma Kurulu (Youth Advisory Board)** oluşturulmuştur². Destekleyici konumundaki Gençlik Danışma Kurulu, anketin yorumlanmasında araştırma ekibine yardımcı olmuştur.

2009 Kıbrıs İnsan Gelişim Raporu'nun özeti olan bu kitapçık, araştırma çalışmasından seçilmiş bulgularını sunmakta ve Gençlik Danışma Kurulu'ndan alınan verilerle hazırlanmış olan **Kıbrıs Gençlik Sözleşmesi**'ni içermektedir. Bu sözleşmenin, genç Kıbrıslılar'ın barış sürecinde ve ülkelerinin geleceklerinin şekillenmesinde oynadıkları rolü teşvik etmesi ve güçlendirilmesi ümit edilmektedir.

“Düşünceli ve kendini adanmış küçük bir grup vatandaşın, dünyayı değiştirebilecekleri konusunda hiç süpheniz olmasın.”
Margaret Mead

Adadaki politik sorun, Kıbrıs'taki insan gelişiminin önünde bir engel teşkil etmektedir

İnsan gelişme yaklaşımı, gelişimi ölçmek için kullanılan milli gelir ve ekonomik büyüme gibi göstergelerden öteye gitmeyi amaçlar. Bu yaklaşım bireyleri, gelişme sürecinin merkezine yerleştirerek onların seçeneklerini çoğaltmayı hedefler. Bu amaç doğrultusunda yeni bir çevre yaratılması ve bu çerçevede insanlara

yeteneklerini geliştirip en yüksek kapasitede kullanmaları için imkan sağlanması hedeflenir, ki bu da bireylerin istekleri ve ilgi alanlarıyla örtüşüp üretken ve tatmin edici yaşamlar sürebilmelerini sağlar. Kıbrıs'taki İnsan Gelişim Endeksi³ (HDI) 0.912'dir ve Kıbrıs Cumhuriyeti'ni 179 ülke arasında 30'uncu sıraya koyar⁴.

İnsan Gelişim Endeksi ve Kıbrıs'taki Diğer Gelişim Göstergeleri - 2008

Beklenen yaşam süresi (yıl)	Yetişkin okur-yazar oranı (15 yaş ve üstününün %si)	Birleşik ilköğretim, lise ve yüksek okul kaydolma oranı (%)	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla Dağılımı (SAGP US\$)	Genel IGE Değeri
79.0	97.6	77.6	25,837	0.912
179 ülke arasında 23'üncü	147 ülke arasında 30'uncu	179 ülke arasında 72'nci	178 ülke arasında 30'uncu	179 ülke arasında 30'uncu

Kıbrıs'taki politik durum nedeniyle, her iki toplumun bireyleri de farklı yönlerden zarara uğradılar. Bu zararlar adadaki insan gelişimini zorlaştırmış ve hatta engellemiştir. Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerinin çoğunluğu birbirlerinden ayrı ve birbirlerinin hayatları ve amaçları konusunda bilgi edinme hakkından mahrum büyüdü. Bunu dikkate alacak olursak,

Kıbrıs sorununun olası bir çözümü en çok Kıbrıslı gençleri etkileyecektir, çünkü çözüm onların ve gelecek nesillerin hayatlarına doğrudan etki edecektir. Değişimin ve barışın etçileri olan Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençleri, ülkelerinin gelişiminde ve devam eden barış sürecinde, önemli, gerekli ve değerli bir rol oynamaları için yetkilendirilmelidirler.

Gençlik gelişimi, gençlerin yeteneklerini geliştirmelerinde araç olarak kullanılabilir ve böylece gençlerin yetkilendirilmesine ve daha geniş kapsamlı kişisel ve sosyal sorumluluk bilincinin oluşturulmasına katkı koyabilir

Kıbrıslı gençlerin yetkilendirilmesi her ne kadar ebeveynlerin, eğitimcilerin, sivil toplumun, medya ve iki toplumun liderlerinin görevi olsa da, genç Kıbrıslılar da var olan yetkilendirme fırsatlarını arayıp, bu fırsatlardan tam olarak yararlanmalıdırlar. Böylece Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler kapasitelerinin tamamını kullanma yolunda ilerleyebileceklerdir.

Bu raporda insan gelişiminin, özellikle Kıbrıs gençliğinin gelişimine odaklanmış olduğu görülebilir. Gençlik gelişimi, kısaca belirtmek gerekirse genç bir bireyin giderek gelişen sosyal çevresini anlama ve etkileyebilme kapasitesidir. Gençlik gelişiminin mutlak amacı, bir toplum ve ülkede yetişen tüm gençlerin en iyi şekilde gelişmelerini sağlamaktır. Gençlerin gelişimini temin edecek yollardan biri de gençlerin kendilerinin aktif katılımıdır. Sosyo-politik katılım aracılığıyla bu genç bireyler, yeni yetenekler ve kabiliyetler edinebilecekleri veya var olanları geliştirebilecekleri aktiviteler dahil olurlar ve bu vesileyle olgunlaşabilirler. Bu yetenekleri geliştirdikleri takdirde, genç insanlar eğitim, istihdam ve sosyo-politik katılım gibi hayatlarının tüm önemli alanlarında, güçlenebilecek ve yetkilenebilecekler. Yetkilene, sorumluluk sahibi olmadangerçekleşemez. Gençler; camialarının, çevrelerinin ve toplumlarının sosyo-politik gelişimine yönelik, bireysel ve sosyal sorumluluk bilinci edinmeyi öğrenmelidirler. Sorumluluk bilincine sahip oldukları ve yetkilendirildikleri takdirde Kıbrıslı gençler kendi hayatlarını etkileyen kararları alma süreçlerine katkı koyabilirler. Ayrıca, kendilerini ilgilendiren önemli hususlarda harekete geçebilecekler.

Gençlik yetkilendirmesi iki alt süreci olan, gençler ve yetişkinler arasında karşılıklı bir ortaklık süreci olarak tanımlanabilir⁵. İlk süreç olan "yetişkin alt süreci", yetişkinlerin gençler

için samimi bir sosyal ortam sağlayarak ve gençlerin yetkilenmelerine yardım edip, onlara uygun bir ortam yaratmasını kapsar. İkinci süreç olan "gençlik alt süreci" ise, gençlerin daha katılımcı olarak, kendilerine sunulan imkanların farkına vararak ve yaratıcı değişimi taahhüt ederek, yetkilenmelerine yürütülür. Bundan dolayı, gençlik yetkilendirme süreci gençliğin kapasitesinin artırılmasıyla gelişebilir ki bunun kazanılması için de gerekli olan, gençlere karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelebilmeleri için sürekli fırsatların tanınmasıdır⁶.

Kıbrıs'ta bu tür süreçler adanın bölünmüş olmasından ve bu bölünmüşlüğü getirdiği sosyo-ekonomik ve politik sonuçlardan dolayı zorlaşmıştır. Bu duruma rağmen Kıbrıs'taki gençliğin yetkilendirilmesi süreci, yetişkinler ve genç insanların ortaklığa odaklanmasıyla paylaşılmalıdır. Böylelikle gençler artık yalnızca problem veya kurban olarak değil de, toplumda işbirliği yapabilecek kimseler olarak algılanabilirler⁷. **Kıbrıslı gençlerin yetkilendirilmesi her ne kadar ebeveynlerin, eğitimcilerin, sivil toplumun, medya ve iki toplumun liderlerinin görevi olsa da, genç Kıbrıslılar da var olan yetkilendirme fırsatlarını arayıp, bu fırsatlardan tam olarak yararlanmalıdırlar. Böylece Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler kapasitelerinin tamamını kullanma yolunda ilerleyebileceklerdir.**

Kıbrıs gençliği, kendilerine miras kalmış karmaşık bir bölünmüşlük ve belirsiz bir gelecekle mücadele ederek, çocukluktan erişkinliğe ilerlemektedirler

Çocukluk ile yetişkinlik arasında özel bir kategori olan 'gençlik', endüstri devrimine ve modern toplumun yükselişiyle bağlantılı olan bir kavramdır. Gençlik kavramının oluşturulması tarihe, zamana, mekana ve ülkeye bağlı olarak değişir. Sosyal bilimciler, 'gençliğin' evrensel bir kavram olmadığı konusunda genel olarak hemfikirlerdir. Çocukluk ile yetişkinlik arasında özel bir kategori olan 'gençlik', endüs oluşturulması tarihe, zamana, mekana ve ülkeye bağlı olarak değişir. 1960 yılındaki bağımsızlıktan ve özellikle de 1974 yılı ve onun doğurduğu sonuçlardan sonra Kıbrıs çok süratli bir değişim sürecine girmiştir. Tarıma dayalı bir ekonomiden servis sektörüne dayalı olan bir ekonomiye geçilmiş, kitle eğitimi, modernleşme, şehirleşme ve kitle iletişim araçlarının yayılması, tüketici toplumunun gelişmesi ve kadının işgücüne dahil olması gibi endeklerde de dramatik bir artış sağlanmıştır. Bu değişim 'gençlik' döneminin daha öncesine, yani geleneksel Kıbrıs toplumuna oranla, epeyce uzamasına neden olmuştur. Bugün Kıbrıslı gençler, batı toplumundaki gençlerin karşılaştıkları zorluklarla yüz yüzelere. Bu sorunlar genç Kıbrıslılar için daha da zorluk

teşkil ediyor, çünkü onlar çok geleneksel bir yapıdan daha modern olanına geçiş sürecinde yollarını bulmak zorundalar.

Günümüzde genç Kıbrıslılar, doğduklarından beri bölgesel olarak bölünmüş olan bir adada yaşıyorlar. Kıbrıs'ın tarihi sömürge kontrolünden çıkması, İngiliz egemenliğinden bağımsızlığın kazanılması (1960), toplumlar arası çatışma (60'lı yılların ortaları)⁸, Atina'dan askeri cunta destekli bir Kıbrıslı Rum darbesi ve bunu takiben gelişen Türkiye'nin tepkisi⁹ (Temmuz 1974), şiddete, can kaybına ve adanın fiilen bölünmesine yol açtı.

Bu bölünmeden dolayı Kıbrıs'taki gençlerle ilgili demografik verilerin net bir tabloda sergilenmesi zorlaşıyor. Buna rağmen 15 ve 24 yaşları arasında olan genç Kıbrıslılar'ın sayılarının 134,900 ile 147,900 arasında olduğu ve toplam nüfusun ortalama %15,5'ini oluşturduğu tahmin ediliyor.¹⁰ Bu toplam 121,200'ü Kıbrıslı Rum gençten ve 13,700 ile 26,700 arası ise Kıbrıslı Türk gençten¹¹ oluşmaktadır. Buna ek olarak, Kıbrıs AB üye ülkeleri arasında en genç nüfuslardan birine sahiptir.

Kıbrıs İle İlgili Kısa Bilgiler	
Yüz Ölçümü, km2	9,251
Başkent	Lefkoşa (Yunancası Lefkosia, İngilizcesi Nicosia)
Nüfus (2006)	867,600
Bağımsızlık	1960
AB'ye kabul	1 Mayıs 2004
Resmi Diller	Yunanca, Türkçe ve İngilizce yaygın olarak konuşuluyor
Din	Hristiyan Ortodoks (Kıbrıslı Rumlar), Müslüman (Kıbrıslı Türkler)
İnsani Gelişme Endeksi	0.912 <(dünyada 30'uncu) (2008)
Para Birimi	Avro (1 Ocak 2008'den itibaren)

Kıbrıs sorununu çözmek için birçok girişim sonuçsuz kalmıştır. Buna rağmen 1990'larda yakınlaşma yanlısı toplumlar arası görüşmeler ve iki toplumlu hareketin ve de politik güçlerin aktiviteleri sayesinde iki toplum arasında temaslar azımsanmayacak oranda gelişti. 2003 yılında, Yeşil Hat boyunca geçiş noktaları açılmış, yerinden edilmiş insanların evlerini ve köylerini ziyaret etme imkanı sağlanmış ve uzun zamandır ayrı kalan iki toplumun birbirleriyle etkileşme imkanı – her ne kadar belirli sınırlar dahilinde olsa da – tanınmıştı. Kapıların açılmasından kısa bir süre sonra 1 Mayıs 2004'te Kıbrıs, Avrupa Birliği'ne katıldı.

Üyeliğe giden süreçte, adanın AB'ye birleşik girebilmesi için BM uzlaşma girişimlerini artırdı. BM girişimleri, Kıbrıs sorununun çözümlenmesi için kapsamlı bir planın düzenlenmesine yol açtı. Bu plan Annan Planı olarak bilindi. Plan 24 Nisan 2004'te paralel olarak referanduma sunuldu ve referandumun sonucunda, Kıbrıslı Türkler'in %65'i Planı kabul ederken, Kıbrıslı Rumlar'ın ise

%76'sı planı reddetti. Sonuçta Kıbrıs, bölünmüş bir halde, bir iki gün içinde AB'ye üye oldu ve dolayısıyla müktesebat sadece adanın güneyinde uygulamaya konuldu. Referanslardan sonraki yıllarda Kıbrıs sorununun çözümüyle ilgili gelişmeler, bir durgunluk sürecine girdi. Yaşanan yaklaşım süreci sonrasında olan seçimlerde her iki tarafta da yeni liderler seçildi ve bu gelişme, Kıbrıs sorununa en sonunda bir çözüm bulabilmek için harekete geçmek yolundaki yenilenen girişimleri teşvik etti.

İnsan Gelişim Raporu genç insanların hayatlarının sosyo-ekonomik ve politik niteliklerini, gençlik yetkilendirme ve sorumluluk denklemleriyle bağdaştırarak, genç insanların günlük yaşamlarındaki bu etkenlerin, gençlerin barış ve uzlaşma sürecine gerçek bir katkı koyabilme kapasitelerini nasıl etkilediğini analiz eder. Bu bağlamda genç Kıbrıslılar'ın evlerindeki, eğitim gördükleri ve işledikleri yerlerdeki yaşamlarını ve beklentilerini inceler.

İnsan Gelişim Raporu genç insanların hayatlarının sosyo-ekonomik ve politik niteliklerini, gençlik yetkilendirme ve sorumluluk denklemleriyle bağdaştırarak, genç insanların günlük yaşamlarındaki bu etkenlerin, gençlerin barış ve uzlaşma sürecine gerçek bir katkı koyabilme kapasitelerini nasıl etkilediğini analiz eder.

Güçlü ve güvenli bir aile yaşamı geleneği, bireyselliği ve genç insanların yetkilenmesini destekleyen ebeveyn rehberliği ile dengelenmelidir

Geleneksel olarak, Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk toplumunda aile hep sosyal, ekonomik ve ahlaki birimi oluşturmuştur. Kıbrıs toplumu dramatik değişimler geçirmiş olsa bile, aile merkezi kurum olarak kalmıştır. Geleneksel Kıbrıs toplumunda, cinsiyetlerin keskin bir şekilde ayrılmış olması, iş bölümünde, erkek ile kadının ailedeki ve toplumdaki rollerinde görülebiliyordu.

Zamanla genç Kıbrıslı Rumlar'ın ve Kıbrıslı Türkler'in cinsiyet rolleri değişmeye başladı. Bu değişim temel olarak eğitim ve istihdam alanındaki gelişmeler sonucu oluştu. Genç insanlar daha iyi eğitim alıp, hızla gelişen kentsel merkezlerde iş bulma şansını yakaladılar ve böylece ailelerinden daha bağımsız olmaya başladılar.

Ortalama evlenme yaşı (Kadın)

KR	KR	KT	KT
1975	2007	2000	2005
22.5	28.2	24.3	26.1

Ortalama evlenme yaşı (Erkek)

KR	KR	KT	KT
1975	2007	2000	2005
25.5	30.6	28.0	29.2

KR = Kıbrıslı Rum , KT = Kıbrıslı Türk

Günümüzde Kıbrıslı Gençler, eşlerini, okuyacakları bölümü ve edinecekleri işi seçme konusunda -geçmişe nazaran- daha özgürler. Buna rağmen, aile birimi modern Kıbrıs toplumunda önemli bir rol oynamaya devam ediyor ve Kıbrıslı gençlerin hayatlarını da ciddi bir şekilde etkiliyor. Birçok genç, Kıbrıslı ailelerine olan bağlılıklarını büyük ölçüde sürdürüyor. Bunun nedeni ailelerin onların eğitimlerine finansal katkıda bulunmaları, iş bulmalarında yardımcı olmaları, evliliklerinde kendilerine yaşayacak ev vermeleri ve çocuk bakımında yardımcı olmalarıdır. Genel olarak, genç Kıbrıslılar'a aileleri büyük ölçüde destek oluyor ve sonuçta, bu gençler güvence altında ve aşırı

korunaklı bir çevrede büyüyorlar. Bu "güvence"nin diğer bir yüzü ise, Kıbrıslı gençliğin aileleriyle olan ilişkilerinin beraberinde bağımlılığı getirmesi ve dolayısıyla bu etkileşimin hayatlarının eğitim, yaşam tarzı ve sosyo-politik katılım gibi alanlarına da yayılmasına ve bir takım problemlerin ortaya çıkmasına sebep olmasıdır.

Genç Kıbrıslılar'ın ailelerinin davranışlarını, "ithaf" olarak sınıflandırabilirsek de, aileye olan bu uzun süren bağımlılık – ki bu bireylerin yetişkinliklerine kadar sürebiliyor – aslında Kıbrıslı gençlerin bağımsızlığını ve yetkilendirilmelerini engelliyor.

Ebeveynler ve çocuklar arasındaki ilişkiler açık diyaloga ve güvene dayalı olmalıdır. Genç Kıbrıslılar'ın yetkilendirilmeleri ve ebeveynlerine daha az bağımlı olmaları gerekmektedir.

Hiç şüphesiz aile birimi, toplumda ve genç Kıbrıslılar'ın hayatlarında çok önemli bir rol oynamaya devam edecek. Ancak Kıbrıs gençliği ülkelerindeki ve çevrelerindeki daimi ve süratli değişimin içinde seyrettikleri sürece, ebeveynleriyle yeni ilişkiler oluşturmaları onlar için kaçınılmazdır. Ebeveynler ve çocuklar arasındaki ilişkiler açık diyaloga ve güvene dayalı olmalıdır. Genç Kıbrıslılar'ın yetkilendirilmeleri ve ebeveynlerine daha az bağımlı olmaları gerekmektedir. Aynı zamanda, Kıbrıs gençliğinin aileleri de, daha az kontrolcü olmayı öğrenmelidir ve çocuklarını kendilerine bağlayan "altın zincirleri" kesmek için gereken adımları

atmalıdır. Bunun için çocuklarının hayatlarıyla ilgili verdikleri kararları, gelişimlerini ve bağımsızlıklarını, sadece maddi değil aynı zamanda duygusal ve manevi – onları özgür olmaktan korkmamaları için cesaretlendirerek – anlamda da desteklemelidirler.¹² Bu, çocuklar ve ebeveynler arasında yakın ilişkiler olmaması gerektiğini destekleyen bir argüman değil. Bundan ziyade, bu yakın ilişkilerin serbestçe seçilmesini ve aile bireylerinin bu ilişkileri – baskı neticesinde veya maddi teşviklerle değil de – arzu edip, destekleyici ve yetiştirici/egitici olarak algılamalarıyla birlikte, sürdürülmeleri gerektiğini savunmaktadır.

On sekiz yaşında bir yetişkin olarak kabul edilsem de, bazı konularda bağımsız değilim. Parasal olarak ailemin yardımına ihtiyacım var; örneğin onlar bana koruma ve kalacak bir yer sağlıyorlar.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 18, bekar, üniversite öğrencisi, yarı zamanlı satış elemanı, Lefkoşa]

Zamanı geldiğinde, aileler çocuklarına bir ev almaları için yardımcı olabilirler. Araba hakkında ise, çocukların kendi paralarını kazanmaya başladıkları zaman alabilecekleri lüks bir şey olduğunu düşünüyorum.

[Kıbrıslı Türk, bayan, 20, üniversite öğrencisi (psikoloji), Güzelyurt]

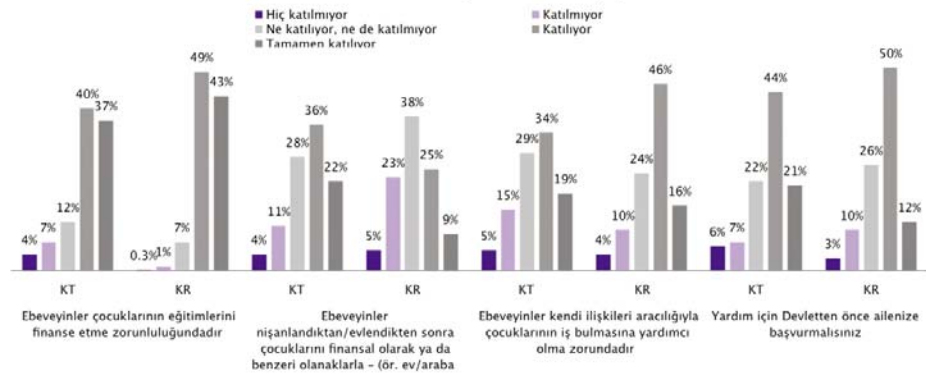

Çok kültürlü ve çok perspektifli bir eğitim sistemine yatırım yapmak uzlaşma sürecini destekleyecek ve genç insanların hayattaki seçimlerini geliştirecektir

Eğitim, bireylerin temel haklarından biridir ve dünyadaki genç insanlar sosyo-ekonomik geçmişlerinden bağımsız olarak eğitime erişim hakkına sahip olmalıdırlar. Özgürce eğitimin sürdürülmesi bir bireyin hayatını sivil ve politik katılım, ekonomik saadet ve sosyal refah gibi birçok yönde –negatif bir şekilde etkileyebilir. Küreselleşme, dünyanın giderek daha fazla rekabete dayalı ve süratli işlemesine neden olmuş, bu esnada iş pazarı öncelikli olarak iyi eğitilmiş ve yetenekli bireylere ihtiyaç duymaya başlamıştır. Genç Kıbrıslılar da, bugünün gençlerinin karşılaştıkları eğitim zorluklarıyla karşı karşıya.

Genel olarak, ada çapındaki genç Kıbrıslılar son derece iyi eğitimliler. Aslında, gençliği ilgilendiren problemlerden biri de kendilerinin sahip oldukları nitelikleri, yetenekleri ve bilgiyi yansıtmayan bir işte çalışmaları ve sık sık yaptıkları iş için aşırı nitelikli olmalarıdır. Genç Kıbrıslılar ve ebeveynleri, eğitime oldukça önem veriyorlar. Günümüzde gençler, gerek Kıbrıs'ta gerekse yurt dışında, yüksek eğitim almak için daha fazla zaman harcıyorlar. Buna bağlı olarak da iş hayatına atılmayı erteliyorlar. İş hayatına atılmayı erteledikleri veya gençler için iş imkanlarının az olmasından dolayı, iş bulmakta zorlandıklarından parasal olarak tamamen veya kısmen ebeveynlerine bağımlı kalmayı sürdürüyorlar.

Ebeveyn davranışıyla ilgili tutumlar

Toplam kayıt oranları

KR (2006)
65%

KT (2005)
74%

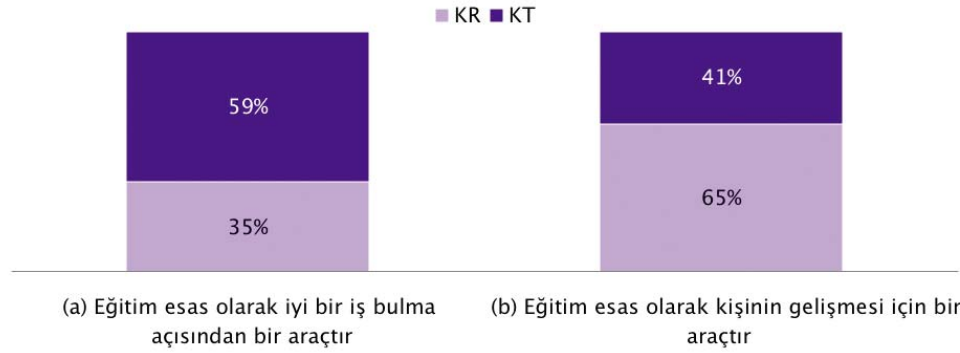
%Kıbrıslı Gençlerin Üçüncü Derece Okullardaki Konumu – Kıbrıs ve Yurt dışında			
2005/2006		2006/2007	
KR (Kıbrıs)	KR (Yurt dışı)	KT (Kıbrıs)	(Yurt dışı)
41.6%	58.4%	84.5	15.5%

➤ Eğitim, hayatta başarılı olabilmek için gerekli bir araçtır [...] mesleğin vaat ettiği olanakları gerçekleştirmek için önemlidir, hem de bireyi bir insan olarak tamamlar [...] Ufkunuz genişler, dar görüşlü olmazsınız, yeni düşünme biçimleri, yeni şeyler öğrenirsiniz ve günün sonunda daha açık görüşlü olursunuz.
[Kıbrıslı Rum, bayan, 24, üniversite mezunu, kimyager, bekar, Limasol]

İnsanı, gerçek yaşama hazırlamak ve kişinin finansal olarak kendi ayakları üstünde durabilmesini sağlamak açısından son derece önemlidir.
[Kıbrıslı Türk, erkek, 22, memur, Lefkoşa]

Yükseköğretimde Kıbrıs Gençliği

Ancak, çoğu gözlemcinin de fark ettiği gibi, eğitim Kıbrıs toplumunda daha çok bölücü bir rol oynamıştır ve iki toplumu birbirine yakınlaştıracasına, birbirinden uzaklaştırmıştır. Öğretmenler ve ders kitapları ('Anavatan' olarak bilinen) Türkiye'den veya Yunanistan'dan getirilmiş, birçok genç Kıbrıslı da eğitimlerini bu ülkelerde sürdürmüşlerdir. İki toplumun da okul müfredatlarında Kıbrıs tarihi, ya Yunanistan'ın ya da Türkiye'nin tarihinin bir uzantısı olarak sunulmuştur; tüm bunlar ada bölündükten sonra daha da belirginleşmiştir.

2003 yılında seçilen Kıbrıs Türk liderliği, tarih kitaplarını değiştirerek eğitim alanında bir reform başlattı. 2004 yılında basılan ve 2005 yılında tekrar incelenen yeni ders kitapları,

bilinçli olarak Kıbrıslı Türkleri, Türkiye'den bağımsız olan ve Kıbrıslı Rumlarla uzlaşmaya açık olan insanlar olarak anlatıyor.¹³ Bugüne kadar benzer değişiklikler Kıbrıslı Rum toplumunda yapılmadı, fakat Kıbrıs Cumhuriyeti'nde 2008'de seçilen hükümet, bu alanda değişiklikler yapmakta istekli gözüküyor ve şu hususa dikkat çekiyor: "Genç nesiller adanın yakın geçmişi hakkında çok bilinçli ve değerli değiller"¹⁴ Genç Kıbrıslılar tarih kitapları gözden geçirildiği takdirde, iki toplumun eğitim sistemlerinin adadaki gençliği, farklı etnik grupların ve milliyetlerin açıklığa ve güvene bağlı bir Avrupa ülkesinde yaşama olasılığı konusunda eğitim verebileceği inancındalar. Esas mesele bunu geçmişi ve iki toplumun özgün kimliklerini göz ardı etmeden başarmaktır.

Küreselleşmenin etkisi altında biçimlenen 21. yüzyılın açık ve çok kültürlü ortamı için gerekli becerileri sağlamaya çalışan iki toplumun eğitim sistemleri, aynı zamanda genç Kıbrıslılar'ın modern dünyanın karmaşık ve önemli zorluklarıyla baş edebilmeleri için değişik çalışma yöntemlerini uygulamaya koymayı değerlendirmelidir.

➤ Tüm bunlar bana çok komik geliyor... Hayal edin! Bir yanda, her gün güneye gidiyoruz – alışveriş yapıyoruz ve Kıbrıslı Rum arkadaşlarla konuşuyoruz... Diğer yanda ise bize hala Kıbrıslı Rumlar'ın bizi öldürdüklerini anlatıyorlar, sonuç olarak bazı insanlar hala Kıbrıslı Rumlar'ın gerçek niyetlerinin bizleri öldürmek olduğuna inanıyor! Tarih derslerini sevmiyorum – bu yüzden en düşük notu da bu derslerden aldım!
[Kıbrıslı Türk, bayan, 17, lise öğrencisi, Güzelyurt]

Tarihin bugün değiştirilmesine gerek yok. Biz sadece neyi göz önünde bulunduracağımızı seçmeliyiz ve sadece bize uyanı ve bizi iyi gösterip diğerlerini kötü gösterenleri seçmek yerine, bizim iyi taraflarımızı ve onların iyi taraflarını ve onların kötü tarafları ile bizim kötü taraflarımızı göz önünde bulundurmalıyız.
[Kıbrıslı Rum, erkek, 19, öğrenci, bekar, Lefkoşa]

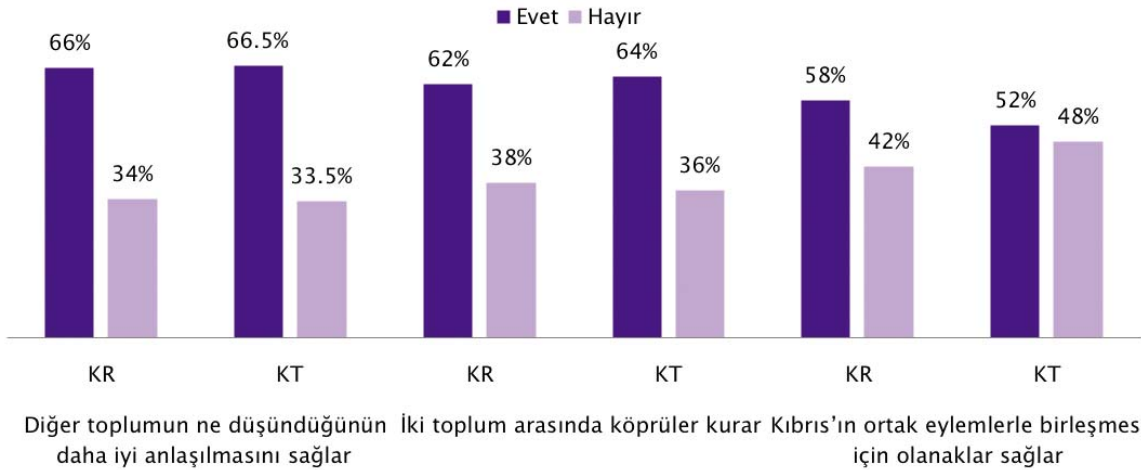
Tüm bu çabalara rağmen, iki toplumun da eğitim sistemleri bugün hala büyük ölçüde budun merkezli. Küreselleşmenin etkisi altında biçimlenen 21. yüzyılın açık ve çok kültürlü ortamı için gerekli becerileri sağlamaya çalışan iki toplumun eğitim sistemleri, aynı zamanda genç Kıbrıslılar'ın modern dünyanın karmaşık ve önemli zorluklarıyla baş edebilmeleri için değişik çalışma yöntemlerini uygulamaya koymayı değerlendirmelidir. Her geçen yıl daha çok kültürlü bir hal alan Kıbrıs toplumu, bunu bir o kadar daha gerekli kılar. Karma evliliklerden doğan çocukların ve göçmen işçilerin çocuklarının sayısında -ki onlar milliyetlerin, etnik kökenlerin, dinlerin ve kültürlerin bir karışımını simgeler- belirgin bir artış gözlemlenmektedir. Eğitim sistemi toplumdaki bu değişimi yansıtmalı ve değişime açıklık, tolerans, kültürel çeşitlilik, bir arada yaşama ve problemlerin barışçıl yollarla çözülmesi gibi değerlerin teşvik edilmesinde öncü bir rol oynamalıdır.

Eğitimden sorumlu kimseler, yeni müfredatların ve öğretim/öğrenim metotlarının geliştirilmesine

yatırım yapmalıdırlar. Okulların bilgisayar destekli öğrenim gibi, eğitimdeki modern eğilimleri takip etmesi mecburidir. Eğitim sistemi yeni teknolojileri kucaklarken, eğitimin en değerli varlıkları olan öğretmenlere de yatırım yapmayı sürdürmelidir. İlkokul, lise ve üniversitelerde eğitim veren profesyoneller sürekli eğitimden geçirilmelidirler ki, günümüzde eğitimin karşılaştığı yeni fırsatlarla ve zorluklarla baş edebilsinler.

Yeşil Hat boyunca geçiş noktalarının açılmasıyla, bir takım Kıbrıslı Türk öğrenci güneydeki okullara ve üniversitelere yazıldılar. 2003 yılında sadece bir kaç düzine Kıbrıslı Türk, Kıbrıs Cumhuriyeti'nde eğitim görüyorken, 2006 yılında okul öncesi, ilk ve orta öğrenim gören öğrencilerde bu rakam 335'e ve yüksek okul öğrencilerinde ise 73'e yükseldi. Genç Kıbrıslı Türkler'in ve Kıbrıslı Rumlar'ın okullarda ve üniversitelerde birlikte bulunmaları, iki toplumu birbirine yakınlaştırmak açısından olumlu bir gelişme olarak görülebilir.

Kıbrıs'ta ortak lise/üniversitenin bulunması...

Gençliği yerel ekonomiye katkı koyabilecek önemli bir değer olarak algılama ve iş ortamında rekabetçiliğin giderek artan yenilikçiliğe, yaratıcılığa ve çeşitliliğe bağlı olduğunu fark etme vakti geldi

21. yüzyılın iş piyasası, özellikle eğitimden çalışmaya geçiş yapmaya çalışan genç insanlar açısından çok acımasız. Günümüzün işverenleri çalışanlarından yüksek beklentiler içerisindedirler. Buna küreselleşme sonucu artan rekabetçilik de eklenirse, genç insanların işsizler arasında en büyük grubu oluşturmaları şaşırtıcı değildir. Yine de genç Kıbrıslı Rumlar şanslıdır, çünkü onların işsizlik oranı (%10.2) AB genelinde en düşük olanlar arasında.¹⁵ Kıbrıslı Türk gençlerinin işsizlik oranı ise daha yüksek (%23.8) olmakta ve adanın kuzeyi ve güneyi arasındaki ekonomik durumun farklılığını yansıtmaktadır.¹⁶ Aynı zamanda bu ekonomik gerçeklik, genç Kıbrıslı'ların işlerine yönelik tavırlarını da etkiliyor. Kıbrıslı Rumlar şu anki işlerini seçerken onları çeken şeylerin, "iyi maaş ve avantajlar" ve "iyi çalışma ortamı" olduğunu

belirtiyorlar. Kıbrıslı Türkler ise, şu anki işlerini "işsiz olmaktan daha iyi olduğu" gerekçesiyle seçiyorlar.

Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler istihdam alanında gençlerin karşı karşıya olduğu en büyük sorunun gençler için iş imkanlarının yetersizliği olduğu konusunda hem fikirler. Kıbrıs'taki şirketlerin büyük çoğunluğu küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ) olarak sınıflandırılıyorlar ve burada çalışan elemanlar genelde yakın ve/veya uzak aile fertlerinden ve yakın arkadaşlardan oluşuyor. Gençler için var olan sınırlı iş imkanları, Kıbrıslı gençlerin elde ettikleri yüksek niteliklerle karşılaştırıldığında, sonuç genelde genç Kıbrıslı'ların niteliklerine ve yeteneklerine uymayan mevkileri (ve maaş barmelerini) kabullenmeleri oluyor.

İş bulmada en önemli sorunlar			
	1st tercih (%)	2nd tercih (%)	3rd tercih
Kıbrıslı Rumlar			
1. Gençlere yönelik yeterince iş olanakları yok/iş açılmıyor	39	12	11
2. Birisi kolayca iş bulabilir, ancak ücretler çok düşük	21	17	16
3. Birisi kolayca iş bulabilir, ancak genç insanların iş almak için gereken bağlantıları (tanıdıkları) yok	15	18	13
Turkish-Cypriots			
1. Gençlere yönelik yeterince iş olanakları yok/iş açılmıyor	54	7	4
2. Gençler için iş olanakları yok/iş açılmıyor	17	19	2
3. Birisi kolayca iş bulabilir, ancak ücretler çok düşük	12	22	7

Genç Kıbrıslı'lar finansal ve sosyal güvence sağlayabilecek iş imkanlarının peşinde koşmaları için teşvik ediliyorlar. Bu amaçla birçoğu işletme, finans, muhasebe, mühendislik ve tıp gibi alanlardaki beyaz yakalı meslekleri tercih ediyorlar. Ayrıca genç Kıbrıslılar kamu sektöründeki mevkiler için de teşvik ediliyorlar. Bu mevkiler (özel sektöre kıyasla) daha çok parasal ikramiye ve avantaj getirdiklerinden dolayı, gençler tarafından çok aranan pozisyonlar olarak algılanıyorlar. Özellikle Kıbrıslı Rum toplumundaki aileler, çocuklarının daha iyi mevkilere sahip olmaları için "nüfuzlarını kullandıkları" biliniyor. Bu Kıbrıslı gençlerin diğer bir bağımlılık biçimini körüklüyor.

Özel ve kamu sektörünün ikisi de, Kıbrıslı gençlerin aldıkları modern eğitim sayesinde edindikleri bilgi ve nitelik birikiminden yararlanıyorlar. Bugünün genç Kıbrıslı iş gücü, yeni fikirler, görüşler ve aynı zamanda en güncel modern teknolojileri kullanma yeteneğiyle donatılmışlardır. Yeni yaklaşımlar sunabildikleri ve yerel ekonomiyi ve işletmeleri güçlendirmede yardımcı olabildikleri için KOBİ'ler ve daha büyük işletmeler tarafından önemli varlıklar olarak değerlendirilmelidirler. Genç insanların başka alanlarda (örneğin çocuklar) henüz sorumlulukları ve yükümlülükleri olmadığı için, kariyerlerine daha fazla enerji ve zaman harcayabiliyorlar. Kıbrıslı işletmeler, gençlerin işe olan bağlılıklarının ve sıkı çalışmalarının farkına varıp, onları ödüllendirirlerse ve onların bu değerlerini kabullenip, onları yaratıcı ve yenilikçi olmaya iterlerse, bu kendilerinin avantajına olacaktır.

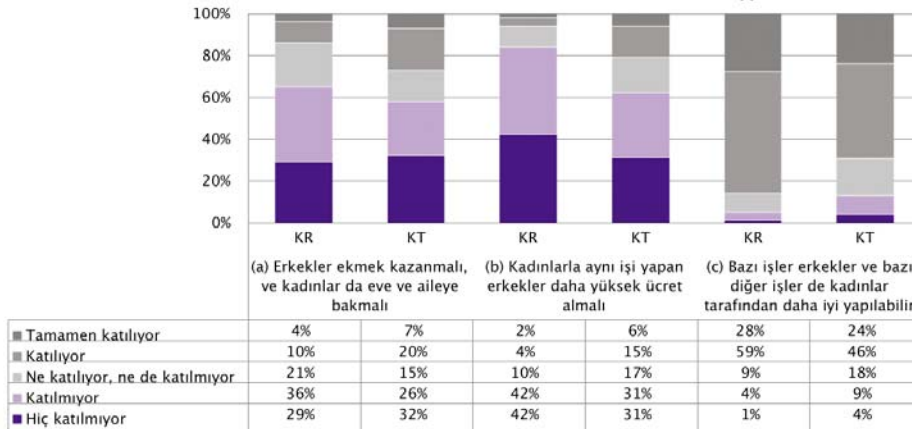
Sürekli gelişmekte olan iş piyasasındaki değişimlere ayak uydurabilmek için, genç

Kıbrıslılar ömür boyu eğitime daha fazla değer veremeler. Böylece genç Kıbrıslılar, giderek daha çok rekabet edebilen küresel işgücüyle daha iyi yarışabilecek bir duruma gelecekler. Kıbrıslılar eğitim almak için değil de sırf akademik niteliklere sahip olmak için uğraşıyorlar. Bugün Avrupa'da ve genel olarak modern dünyada, iyi bir eğitim sadece iş edinebilmek için değil, aynı zamanda kişisel gelişim ve bireysel hedefleri gerçekleştirmek için önemli bir politik haktır. 1980'lerden itibaren Kıbrıslı Rum kadınların iş gücüne dahil olmaları istikrarlı bir şekilde arttı. 1999 yılında iş gücüne katılım oranları, kadınlar için %54.7, erkekler için ise %81.8 idi; 2006'ya kadar olan zaman diliminde ise bu fark kadınların katılım oranının %63.8'e yükselmesi ve erkeklerin ise sadece %82.7'e ulaşması ile ciddi ölçüde kapatıldı.¹⁷ Kıbrıslı Türk kadınların iş gücüne katılım oranları Kıbrıslı Rum kadınlara oranla daha düşük. Kıbrıslı Türk kadınlar iş gücünün %36.1'ini oluşturuyor. (Kıbrıslı Türk erkekler ise %62.8'ini).

1980'lerde Kıbrıs Cumhuriyeti'nde yaşanan ekonomik büyüme, turizm sektöründe ve genel olarak servis sektöründe kadınlara iş olanakları sağladı. Bu işler, Kıbrıslı kadınlara atfedilen geleneksel servis rollerini -örneğin ev kadını ve bakıcı - andırdıkları için, özellikle kadınlara uygun olarak değerlendirildiler. Kadınların çalışma şartlarındaki gelişmelere ve iş yerinde gittikçe artan cinsiyet eşitliğine rağmen, Kıbrıslı kadınlar, her iki toplumda da kadının toplumdaki rolüyle ilgili geleneksel kalıplaşmış yargılardan kurtulma çabalarını zayıflatan tavırlara karşı mücadele etmeyi sürdürüyorlar.

Genç insanların başka alanlarda (örneğin çocuklar) henüz sorumlulukları ve yükümlülükleri olmadığı için, kariyerlerine daha fazla enerji ve zaman harcayabiliyorlar. Kıbrıslı işletmeler, gençlerin işe olan bağlılıklarının ve sıkı çalışmalarının farkına varıp, onları ödüllendirirlerse ve onların bu değerlerini kabullenip, onları yaratıcı ve yenilikçi olmaya iterlerse, bu kendilerinin avantajına olacaktır.

Geleneksel Cinsiyet Rollerini/stereotiplere yönelik tutumlar

Genç insanların katılımcılığını ve sivil yükümlülüklerini teşvik eden kararların politik menfaatlerden ayrı tutulması gereklidir

Görüşülen Kıbrıslı gençlerin yarısı herhangi bir sosyo-politik, insan hakları veya dini organizasyona veya hayır-kurumuna aktif olarak katılmadığını kabul etti.

Genç insanlar, politik sürece olan sınırlı ve düşük seviyedeki katılım oranlarından dolayı sıkça politik bilinçten yoksun olmakla ve genel olarak politikaya ilgisizlikle suçlanmıştılar. Araştırmalara göre, genç insanlar gerçekten de politik konulara sıkıcı oldukları ve hayatlarıyla pek ilgili olmadığı gerekçesiyle az ilgi gösteriyorlar. Eğer politikacıların seçim kampanyalarının gençlerin ihtiyaç ve kaygılarını göz ardı ederek, özellikle yetişkinlere yönelik sürdürdüklerini göz önünde bulundurursak, bunun şaşırtıcı olmadığı anlaşılabilir. Buna rağmen genç insanlar politikaya olan ilgilerini, politik partilere aktif üye olmadan da gösterebilirler veya politik olarak aktif olup, seçime gitmeyebilirler veya hatta politik meselelerde yeterli bilgiye sahip olup, politik ajandaları etkileyebileceklerine inanmayabilirler. Bu sebeple genç insanların politik konulara olan farklı seviyelerdeki ve biçimlerdeki ilgilerinin farkına varmak gereklidir. Kıbrıs bahsi geçen gözlemlerde bir istisna oluşturmuyor ve aslında Kıbrıslı gençler arasındaki sosyo-politik katılım giderek azalıyor.

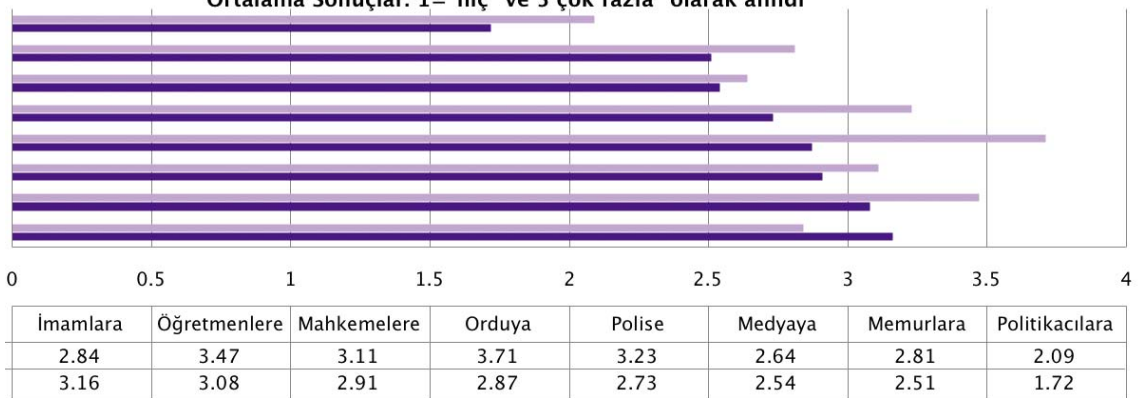
Bu eğilim sadece Kıbrıs gençliğine özgü değildir. Çünkü gönüllü çalışan ve sivil toplum örgütlerine katılan nüfusun oranı oldukça azdır.¹⁸ Genelde sivil toplum örgütleri kentsel alanlarda toplanmış ve toplumun daha varlıklı bireylerini çekiyorlar. Sınırlı parasal ve insani kaynaklar, politik partilere fazlasıyla bağlılık ve düşük katılım oranları Kıbrıs'taki Sivil Toplum Örgütleri'nin (STÖ) güçlerinin ve etkilerinin sınırlı olmasına neden olan etkenler. Sonuç olarak, sivil

katılımcılığın daha geniş kitlelere ulaşması için çok az şey yapıyor.

Görüşülen Kıbrıslı gençlerin yarısı herhangi bir sosyo-politik, insan hakları veya dini organizasyona veya hayır-kurumuna aktif olarak katılmadığını kabul etti. Bunun yerine genç Kıbrıslıların ilgisini daha çok spor kulüpleri, açık hava etkinlikleri ve de eğitim, müzik, kültür ve sanatla uğraşan dernekler ve organizasyonlar çekiyor. Kıbrıslı Türkler'in sosyo-politik katılımcılıkları her alanda Kıbrıslı Rumlar'a oranla daha yüksek – politik partiler (burada daha az) ve gençlik organizasyonları (burada aynı) dışında. Politik partilere direkt katılım çok yüksek olmasa da, Kıbrıs gençliği farklı açılardan politik partilerle alakadar olabiliyor veya onların etkisi altına girebiliyorlar. Mesela spor kulüplerinin çoğu politik bir partiye veya ideolojiyle ilişkilidirler. Kadın ve gençlik organizasyonları da dahil olmak üzere, diğer organizasyonların çoğu da buna benzer olarak politik partilere ve/veya ideolojilere bağlı. Bu organizasyonların üyeleri veya sempatanları olmakla, genç insanlar dolaylı yoldan politik parti, blok veya ideolojilere bağlı oluyorlar.

Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler liderlik ve destek için hangi toplumsal kurumlara güveniyorlar? İnsani Gelişim Raporuna göre, iki toplumun gençleri de öğretmenlerine güvendiklerini belirtiyorlar. Bu eğitimin önemini doğruluyor. İki toplumun gençlerinin de ortak duygular besledikleri diğer bir grup ise politikacılar – bu gruba pek güvenmiyorlar.

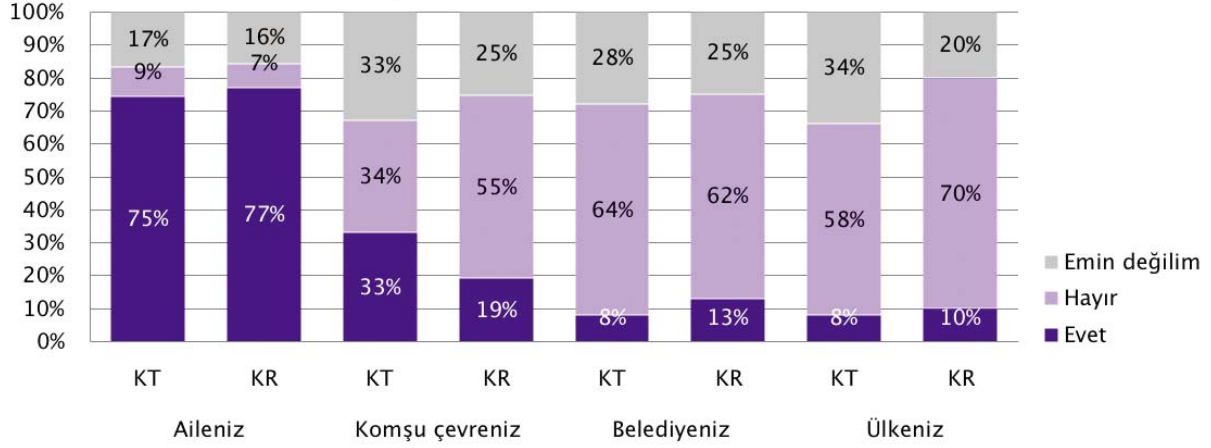
Aşağıdakilerden her birine ne kadar güveniyorsunuz...? Ortalama Sonuçlar: 1="hiç" ve 5 çok fazla" olarak alındı

Her iki toplumda da genç Kıbrıslılar, hayatlarını ilgilendiren konuları etkilemekte kendilerini yetkisiz hissediyorlar. Gençlerin dörtte üçü (3/4) ailelerini etkilemekte yeterli güçleri olduğuna inanıyor, ancak bu inanç, yakın çevrelerini ve ülkeyi etkilemeye gelince azalıyor. Kıbrıslı Rumlar'ın sadece beşte biri (1/5) ve Kıbrıslı Türkler'in üçte biri (1/3) yakın çevrelerini

etkileyebildiklerine inanırken, sadece onda biri (1/10) belediyelerini ve ülkelerini ilgilendiren meselelere etki edebileceklerine inanıyorlar. Bunu dikkate alacak olursak, iki toplumun gençlerinin büyük bir oranının Kıbrıs politikalarında gençlerin yeterli oranda temsil edilmediklerine inanmaları şaşırtıcı değil.

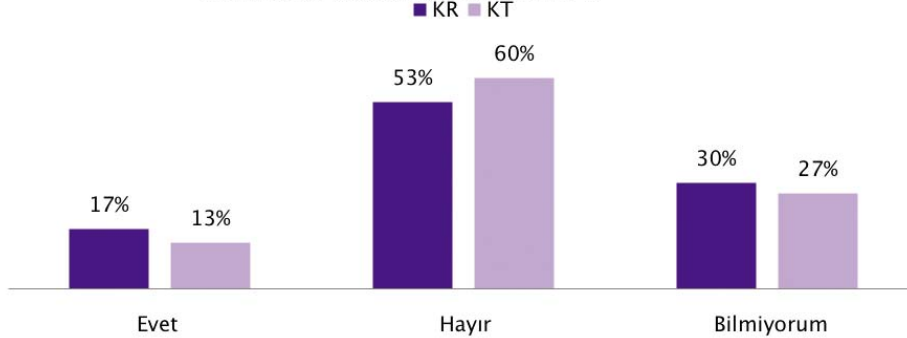
Aşağıdaki her biri üzerinde etkileyici bir gücünüz olduğunu hissediyormusunuz?

Genç insanlarla ilgileniyor gibi görünüyorlar. Sürekli davranışlarımızı eleştiriyorlar. Lakin iş ciddi meselelere geldiğinde ve bizim bir katkı koyma şansımız olduğu zaman, bizim görüşlerimizi ciddiye almıyorlar. [Kıbrıslı Türk, erkek, 21, lise mezunu, işsiz, Lefkoşa]

Kıbrıslı Rumlar'ın sadece beşte biri (1/5) ve Kıbrıslı Türkler'in üçte biri (1/3) yakın çevrelerini etkileyebildiklerine inanırken, sadece onda biri (1/10) belediyelerini ve ülkelerini ilgilendiren meselelere etki edebileceklerine inanıyorlar. Bunu dikkate alacak olursak, iki toplumun gençlerinin büyük bir oranının Kıbrıs politikalarında gençlerin yeterli oranda temsil edilmediklerine inanmaları şaşırtıcı değil.

Genç insanların politikada yeterince temsil edildiğini düşünüyor musunuz?

Kıbrıs'taki ebeveynlerin, okulların ve gençlik alanında çalışanların Kıbrıs gençliğini eğiterek ve sosyalleştirerek, onların sosyo-politik katılımçılık düzeyini iyileştirmede önemli rolleri bulunmaktadır.

İnsani Gelişim Raporu, Kıbrıs gençlerinin sosyo-politik katılımçılık seviyesini artırmak için özel önlemlerin alınmasını destekliyor. Örneğin, iki toplumdaki eğitim sistemleri de vatandaşlık eğitimi müfredatlarına eklemeliler. Böylece Kıbrıslı gençlerin, ülkelerinin ve toplumlarının sürdürülebilir gelişimi için daha fazla sorumluluk almaları sağlanabilir.

Politik partiler, genç insanların politik seçimleri ve katılımları üzerinde fazla kontrolcü olmaya çalıştıkları takdirde, bunun gençlerin politikadan uzaklaşmasına sebep olacağına farkına varmalıdırlar. Öncelikle kendi aralarında Kıbrıs gençlerinin halkı ilgilendiren konulara katılımını, her ne kadar bu katılım politik partilerden bağımsız olsa da, teşvik etmek konusunda anlaşmalıdırlar. Örneğin, politik partiler üniversiteler ve öğrenci politikalarında çok

etkilidirler. Öğrenci mevkileri için yapılan seçimlerden sonra politik partiler, seçim sonuçlarını kendi partileri seçimleri kazanmışçasına açıklarlar. Bu tür davranışlar bağımsız öğrenci politikaları için fazla yer bırakmazlar.

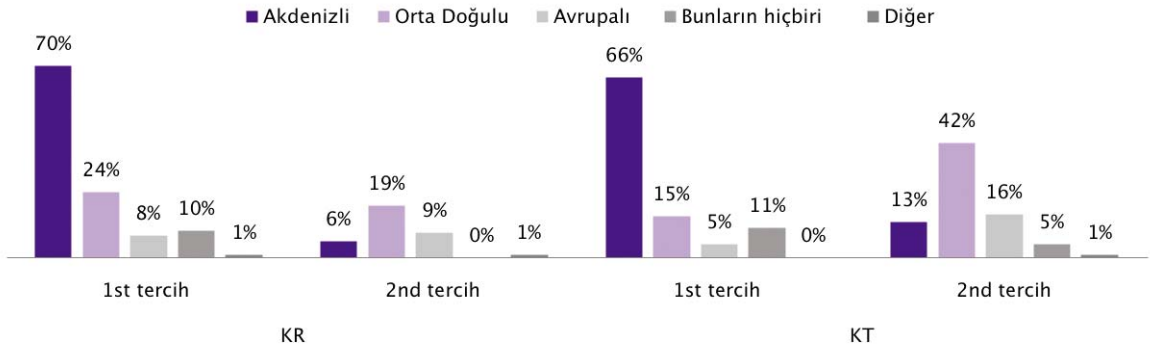
Kıbrıs'taki ebeveynler, okullar ve gençlik alanında çalışanlar, Kıbrıs gençliğini eğiterek ve sosyalleştirerek, onların sosyo-politik katılımçılığını artırmada önemli bir rol oynarlar. Kıbrıs gençliği aynı zamanda gereken niteliklerle donatılmalı ve sosyal uyumlu bir toplum yaratmak için işbirliği yapmaya teşvik edilmeliler. Eğer gerçek problemleri ilgilendiren projelere katılımları sağlanırsa, Kıbrıslı gençlerin sorumluluk bilinci gelişebilir. Sürekli katılım sayesinde, gençlik özgüven kazanmaya başlar ve katılımı kolaylaştıran yeteneklere sahip olabilir.

Çok kimlikliliği kabul etmek, sosyal kapsayıcı bir toplum için gerekli çerçeveyi sağlayabilir

Kıbrıslı gençler arasında kimlik konusu ne kolay ne de belirgindir. Adanın sömürge tarihi, her tarafın "ana vatanlarıyla" özdeşleşmesi ve iki toplumun devam eden bölünmüşlüğü de bu konuyu karmaşılaştırıyor. Adanın üç kıtanın birleşme noktasında bulunması, Avrupa Birliği'ndeki yeri ve iki toplumun Yunanistan ve Türkiye ile olan bağlarından dolayı, Kıbrıslı gençlerin tasarruflarında bir takım kimlikler

bulunuyor ve bunları kullanarak çok katmanlı bir benlik oluşturuyorlar. İki toplumun gençlerinin ortalama üçte ikisi kendilerini "Orta Doğu" veya "Avrupalı'dan" çok "Akdenizli" hissediyorlar. Bu buluş, bahsi geçen kimliğin daha kavrayıcı ve uzun zamandan beridir fiziksel, duygusal ve zihinsel olarak ayrı olan iki toplum arasında bir köprü görevi görebileceğini gösteriyor.

Aşağıdakilerden hangisi Kıbrıslıları en çok karakterize etmektedir?

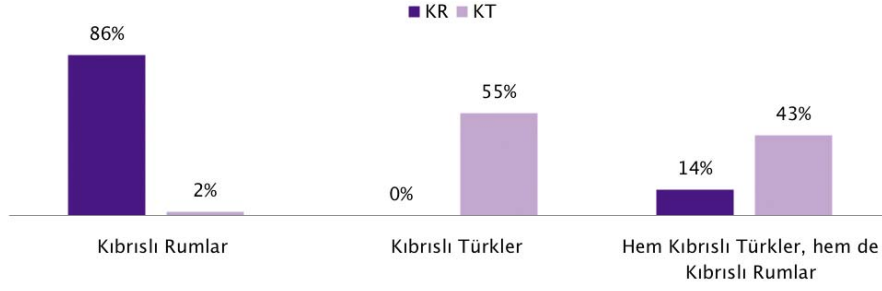

'Kıbrıslı' teriminin genç insanlar için ne demek olduğu daha yakından incelendiği zaman, Kıbrıslı Rumlar'ın %86'sının ve Kıbrıslı Türkler'in %55'inin, "Kıbrıslı" terimini kullandıkları zaman sadece Kıbrıslı Rumlar'ı veya Kıbrıslı Türkler'i kastettikleri ortaya çıkıyor. Bu yüzden genç insanların çoğu "Kıbrıslı" terimini kullandıkları zaman, tüm Kıbrıslı'ları değil de, sadece kendi

etnik toplumlarını ima ediyorlar. Kıbrıslı liderlerin ve karar verme yetkisine sahip kişilerin, toplumu oluşturan organizasyonlarla işbirliği içinde, çeşitliliği kucaklayan ve farklılıkları kutlayan, ortak bir Kıbrıs kimliği yaratılması için topluma gerekli mekanizmaları sunmaları gerektiği açıkça ortadadır.

'Kıbrıslı' kelimesini kullandığınız zaman genellikle hangi grup insanları kastedersiniz?

Ben Kıbrıslı'yım, çünkü Kıbrıs doğduğum yer, geleneklerimizin olduğu yer [...]; Yunan, çünkü konuştuğumuz dil bu [...] ve son olarak da Avrupalı, her ne kadar kendimi hiç öyle hissetmesem de.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 24, üniversite mezunu, veznedar, bekar, Lefkoşa]

Kıbrıs'ın 2004 yılında Avrupa Birliği'ne katılması, kimlik meselesine yeni bir boyut ekledi. Bu, Avrupa'nın *acquis communautaire*'i her ne kadar adanın kuzeyinde uygulanmasa da, Kıbrıslı Türk'leri de ilgilendiren bir konu. Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler için AB'yi, AB üyesi ülkeler arasında özgürce dolaşabilme imkanıyla bağdaştırıyorlar. Buna ek olarak, genç

Kıbrıslı'lar için AB Kıbrıs'ta teknolojik ve bilimsel ilerlemeler ve genç insanlara daha iyi bir gelecek vaat ediyor. Buna ilaveten, Kıbrıslı Rum'lar AB'yi insan ve vatandaşlık haklarının artan korunması ile ilişkilendirirken, Kıbrıslı Türk'ler AB'nin Kıbrıs'a ekonomik gelişmeler getireceğine inanıyorlar.

Bir Avrupalı Kıbrıslı Türk olabilmeyi diliyorum.

[Kıbrıslı Türk, bayan, 20, üniversite öğrencisi, Lefkoşa]

Avrupalı kimliğinin yararlarının ötesinde, birçok genç Kıbrıslı politik bölünmüşlüğü'nün neden olduğu bariyerlerin, temel insan haklarının gerçekleştirilmesinin önünde engel olduğuna inanıyor.¹⁹ Eğer bu politik soruna bir çözüm

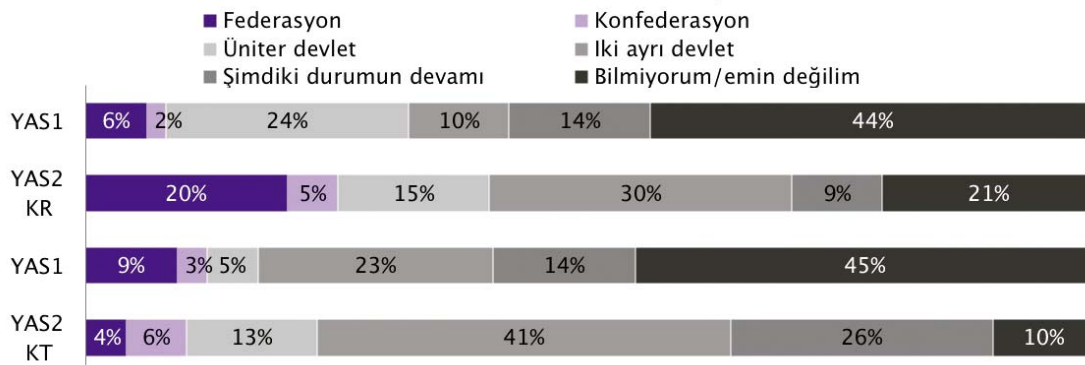
bulunamazsa, ada çapındaki Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler bu insani gelişimi de aksatan engellerin sıkıntısını çekmeye devam edecekler.

Kıbrıs sorununa bir çözüm bulma konusunda genç insanlar, düş kırıklığı ile eli kolu bağlılıktan optimizm ve yetkilendirmeye doğru engelli bir yolda ilerliyorlar

Gençlerin, Kıbrıs sorunu hakkındaki en iyi çözüm önerileri, genelde iki toplumun resmi görüşleriyle örtüşüyor. Kıbrıslı Rumlar birleşmiş/bütünleşmiş bir Kıbrıs üzerinde

duruyorlar, ki bu her şeyi olabildiğince 1974 öncesine götürecektir. Kıbrıslı Türkler ise daha çok bağımsızlık ve eşitlik üzerinde duruyorlar.

Kıbrıs siyasi sorununa en iyi çözüm...

Ayrıca, birçok Kıbrıslı genç kendilerine kamu alanında politik partilerin ve ajandaların emri altında arka planda roller verildiğini ve bu alanda eşit haklara sahip olmadıklarını hissediyorlar.

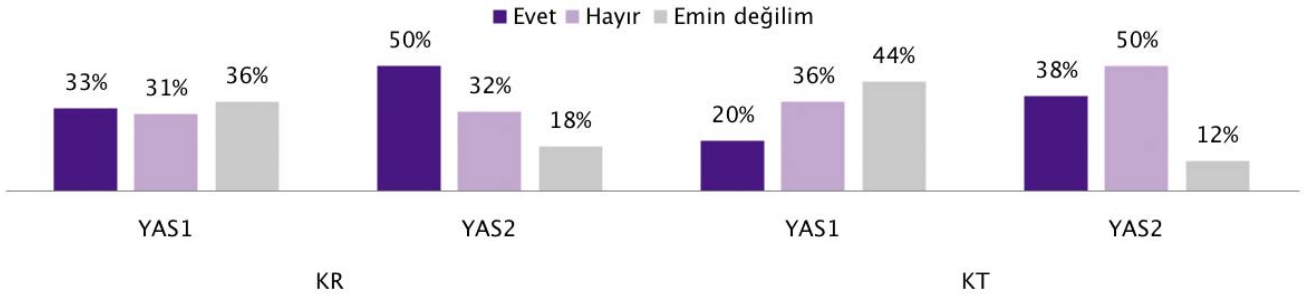
Bu rapor için toplanan bilgilere göre, iki toplumun gençleri de, doğrudan lehine olmasalar da, giderek iki devletli bir çözüm ihtimalini kabullenmeye başlıyorlar. Bu özellikle, takip çalışmasında (YAS2) meydana çıkıyordu. İlk çalışmayla kıyaslandığında takip çalışmasında, 'iki ayrı devletin' Kıbrıs sorununa en iyi çözüm olduğuna inananlar arasında Kıbrıslı Rum gençlerde %20 oranında, Kıbrıslı Türk gençlerde ise %18 oranında bir artış gözlemlendi.

İnsani Gelişim Raporu, toplumun gençlerinden çatışma ve barış konularında yeni ve radikal görüşler getirmeleri beklenirken, sebep onların geleneksel söylemlere itaat ettiklerini araştırdı. Raporun yazarlarına göre bu sorunun cevabı Kıbrıslı gençlerin sosyalleştirilme süreçlerinde bulunabilir. Genç Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler tüm yaşamlarını birbirlerinden ayrı geçirdiler ve iki toplumun eğitim sistemleri de, iki toplum arasında psikolojik (ve duygusal) bir kopukluğun oluşmasına neden oldular. Buna ek olarak politikacılar ve medya durmaksızın Kıbrıs sorununa olabilecek her açıdan yaklaşım, bu konuyu genç insanların hayatlarının monoton bir parçası haline getirdiler. Özellikle her iki toplumdaki medya, iki toplum arasındaki yakınlaşmaya yardımcı olacaklarına, kendi toplumlarını sorunun "mağdurları" olarak, diğer toplumun vatandaşlarının tümünü de "saldırgan taraf" veya "dalavereciler" olarak tasvir ediyor. Dinlerin ve dillerin farklı oluşu, kültürün politikleştirilmesi ve bunun neticesi olan milliyetçi söylemler, aynı zamanda 'Anavatan' olan Yunanistan ve Türkiye'ye olan bağlılık ve onların etkisi, tüm bunlar Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk toplumlarının birbirlerinden daha fazla uzaklaşmalarına neden oldular.

Ayrımcılık politikalarının kurumsallaşması, yerel politikalarda etkin rol oynamak isteyen genç insanlara büyük engeller oluşturuyor. Kıbrıs'ta politika büyük oranla Kıbrıs sorunuyla bağdaştırıldığından dolayı, politik katılımçılık karmaşık bir meseleye dönüştü. Bunun bir sonucu, iki toplumdaki gençlerin bu toplumlar arası sorunun hırçınlığına bulaşmak istemediklerinden dolayı, genel olarak politikadan soğumalarıdır. Ayrıca, birçok Kıbrıslı genç kendilerine kamu alanında politik partilerin ve ajandaların emri altında arka planda roller verildiğini ve bu alanda eşit haklara sahip olmadıklarını hissediyorlar. Düşük sosyo-politik katılımçılık oranlarına rağmen, genç Kıbrıslılar adanın politikalarından tamamen izole edilmiş değiller. Politika ve politik partiler onların hayatlarında yayılımcı bir rol oynuyor. Ailelerine olan güçlü bağlar ve sosyal habitus nedeniyle Kıbrıslı gençler genelde kendilerini aileleriyle aynı politik partileri ve ideolojileri desteklerken ve hüküm süren görüşleri ve değerleri devam ettirirken buluyorlar. İnsani Gelişim Raporu'na göre, bunun sonucunda Kıbrıslı gençler birleşmiş bir adaya yönelik inançlarını kaybetmişlerdir.

Bu güçsüz olma duygularına rağmen, Kıbrıslı gençler iki toplumun barış içinde bir arada yaşabilmelerini sağlayacak bir çözüme ulaşmak yolundaki engelleri gerçekçi bir yaklaşımla kavrayabiliyorlar. Giderek daha fazla genç Kıbrıslı politik bölünmüşlüğü ilgilendiren meselelerle iki toplum arasındaki kişisel bağlantıları ilgilendiren meseleleri ayırt etmeye başladı.

Siz Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rumların onları ayrı yaşamaya zorlayan engelleri aşabileceğine inanıyorsunuz?

Kıbrıs Cumhuriyeti'nde seçilen yeni hükümet, Lokmacı Kapısı'nın (Ledra Caddesi) açılması ve Kıbrıs sorununa barışçıl bir çözüm bulmak amacıyla müzakerelerin tekrardan başlaması gibi güncel olayların sonucunda, genç Kıbrıslı'lar, Kıbrıslı'ların kendilerini ayrı yaşamaya zorlayan bariyerleri aşabilecekleri konusunda daha inançlı oldular. Gerçekten de, seçimlerden sonraki aylarda iki toplumun gençlerinde de

iyimserlik oranında artış gözlemlendi. İki toplumun gençlerinin buluşmaları henüz genel olarak kabul gören bir aktivite olmasa da, toplumların bireyleri arasında yer alan bu temaslar gösteriyor ki Kıbrıslı gençler diğer toplum ile ilgili farklı bir söylem getirebilirler ve adayı paylaştıkları insanlara karşı daha geniş bir anlayış, şefkat ve sorumluluk bilinci geliştirebilirler.

İki toplumun gençlerinin buluşmaları henüz genel olarak kabul gören bir aktivite olmasa da, toplumların bireyleri arasında yer alan bu temaslar gösteriyor ki Kıbrıslı gençler diğer toplum ile ilgili farklı bir söylem getirebilirler ve adayı paylaştıkları insanlara karşı daha geniş bir anlayış, şefkat ve sorumluluk bilinci geliştirebilirler.

Kişisel olarak ben onları [Kıbrıslı Türkleri] tanımak isterim. Onlarla konuşmak isterim, onların bizim iki toplumumuz arasında geçen olaylara... Bizi bugün geldiğimiz duruma getiren olaylara nasıl baktıklarını duymak istiyorum.

[Kıbrıslı Rum, 16 yaşında]

Kıbrıslı Rum arkadaşlarım yok ama arada ortak bir şeyler yapabileceğim [bir iki tane] şeyler olmasını isterim. Onlar hakkında daha fazla şey öğrenmek istiyorum.

[Kıbrıslı Türk, 20 yaşında]

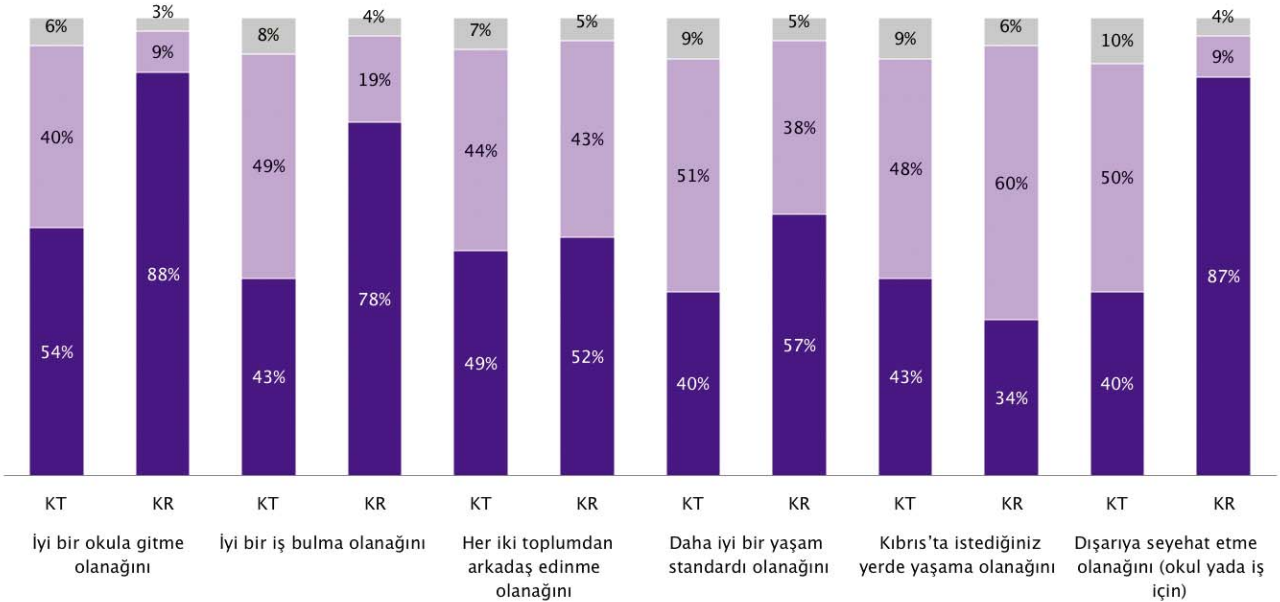

Peki Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler arasındaki bu etkileşim Kıbrıs sorunuyla ilgili nasıl bir fark yaratabilir? Politik bölünmüşlükte büyüyen genç Kıbrıslılar, sorunun hayatlarına olan etkisini süratle kavradılar. Genç Kıbrıslı'ların neredeyse yarısı (Kıbrıslı Rum'ların %50'si ve Kıbrıslı Türk'lerin %49'u) adanın bölünmüşlüğü'nün, ailelerinin parasal

durumunu, toprak ve mülk-kayıbı yüzünden olumsuz etkilediği görüşünde.²⁰ Buna benzer bir şekilde, gençlerin neredeyse yarısı (Kıbrıslı Rum'ların %49'u ve Kıbrıslı Türk'lerin %46'sı) ailelerinin ve sevdikleri yakınlarının savaşta ölmelerinden veya esir alınmalarından dolayı (ki bu şahısların çoğu günümüze kadar halen kayıp) acı çektikleri görüşündeler.²¹

Kıbrıs'taki bölünmüşlük kişisel olarak sizin aşağıdaki olanaklarınızı bir biçimde etkiliyor mu?

■ Hemen hiç ■ Olumsuz etkiliyor ■ Olumlu etkiliyor

Gençler, geçmişte yaşanmış olaylara mesafeli durulduğu zaman, karşı tarafın toplumsal olarak çıktıkları acıları duygusal olarak paylaşabilecekleri görüşündeler. Adanın geleceğine şekil verecek olan Kıbrıslı jenerasyon için gerekli olan ortak değerleri, gençler iki toplumlu etkileşim yoluyla keşfedip, geliştirebilirler.

Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler adanın bölünmüşlüğünden dolayı yararlanabilecekleri fırsatların azaldığı görüşündeler. Adada yaşayan gençlerin belirgin bir oranı (Kıbrıslı Rum'ların %60'ı ve Kıbrıslı Türk'lerin %48'i) istedikleri yerde yaşayamamaları nedeniyle ortak bir düş kırıklığı içindeler. Gençlerin bu hissettikleri, çatışmanın sonucunda ödenen bedeller ve insanların yerlerinden edilmesiyle bağlantılı olmakla beraber, iki toplumu halen etkileyen güçlü duygularını da yansıtıyor. Elde edilen verilere göre, bu konu Kıbrıslı Rum gençleri daha çok rahatsız ediyor. Büyük bir olasılıkla da bu, Kıbrıslı Rumlar arasında yaygın olan, adanın bölünmüşlüğü'nün kabul edilemez bir şey oluşu görüşünün bir yansımasıdır. Kıbrıslı Türkler de diledikleri yerde yaşama olanaklarının olmadığını bir problem olarak görüyorlar – ancak bu

bölünmüşlüğü'nün sonucuna bağladıkları zorluklardan sadece biri. Uygun bir iş bulmak, yurt dışında yaşayabilmek ve daha iyi yaşam standartlarına sahip olmaksa endişe uyandıran diğer konular.

Sosyal bir perspektiften gözlemlendiği zaman, Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin beşte birinin (1/5) biraz fazlası, iki toplumun bölünmüş olmasının, iki toplumdan da arka daş edinebilmelerini engellediğini belirtiyor. Gençler, geçmişte yaşanmış olaylara mesafeli durulduğu zaman, karşı tarafın toplumsal olarak çıktıkları acıları duygusal olarak paylaşabilecekleri görüşündeler. Adanın geleceğine şekil verecek olan Kıbrıslı jenerasyon için gerekli olan ortak değerleri, gençler iki toplumlu etkileşim yoluyla keşfedip, geliştirebilirler.

Kıbrıs sorununun yarın çözülmesi durumunda; ne tür faydalar öngörüyorsunuz? Aşağıdaki ifadelere ne oranda katılıyorsunuz ya da katılmıyorsunuz?

Ortalama Sonuçlar: 1="hiç" ve 5="çok fazla" olarak alındı	Kıbrıslı Rumlar	Kıbrıslı Türkler
Dolaşım/hareket özgürlüğü	3.85	3.60
Demokrasi ve konuşma özgürlüğü konusunda iyileşmiş bir ortam	3.48	3.44
Adanın silahsızlaştırılması ve bütün yabancı orduların adadan ayrılması	3.34	3.12
Farklı çatışmalardan kaynaklanan mülk kayıplarının geri alınması	3.29	3.26
Her iki toplum için daha çok ekonomik olanaklar	3.26	3.69
İki toplum arasında daha iyi sosyal ilişkiler	3.24	3.47
İki toplum arasındaki tansiyonun düşmesi	3.23	3.39
Adanın çevresel kaynaklarının sürdürülebilir biçimde daha iyi idare edilmesi yeteneği	3.21	3.39
Diğer topluma yönelik korku ve önyargıların üstesinden gelinmesi	3.18	3.35
Kıbrıs çatışmasından dolayı mağdur olanları tazmini ve adalet	3.18	3.30
Daha çok iş olanakları	3	3.73
Geçmişte Kıbrıs'ta yaşanan savaş suçlarının arkasındaki gerçeklerin açığa çıkması	3.09	3.20
Çeşitli sosyal sorunları (ör. uyuşturucu, insan kaçakçılığı, HIV/AIDS' in yayılması) daha etkili olarak ele alma	3.02	3.49
Daha iyi eğitim olanakları	2.92	3.61
Benim toplumuma önemli bir faydası olmayacak	2.92	2.76

Kıbrıs sorununa bir çözüm bulunmasının getireceği yararların ne olacağı konusunda, Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin görüşleri arasında, kendi toplumlarındaki şu anki gerçekleri yansıtan, belirgin bir fark var. Kıbrıs sorununun çözülmesiyle elde edilecek olan çıkarlar konusunda Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin hemfikir oldukları konular: Kıbrıs'ta geçmişte işlenen savaş suçlarının ortaya çıkarılmasını, Kıbrıs sorunundan dolayı ıstırap çekenlere tazminat ödenmesini, demokrasi ve ifade özgürlüğüne daha uygun bir çevrenin oluşturulmasını ve iki toplum arasındaki politik gerilimin azaltılmasını içeriyordu.

Araştırma gösteriyor ki, Kıbrıslı gençliğin Kıbrıs sorununa yönelik görüşleri büyük oranda dikkate

alınmıyor. Şu anda devam eden müzakerelere Kıbrıslı gençlerin herhangi bir katkı koyması beklenmiyor, ancak onlardan Kıbrıs'ın politikalarını yönlendirenlerin verecekleri kararların sonuçlarına katlanmaları beklenmektedir. İnsani Gelişim Raporu'nun yazarları bunu göze alarak, barış yapma sürecinde rol oynayan yetişkinleri, genç Kıbrıslı'lara da bu sürece katkı koyabilmeleri için bir fırsat tanımaya çağırıyor. Gençleri bu süreçten uzak tutmak büyük bir hata olabilir. Çünkü olası bir çözümün sonuçlarına katlanacak olan ve bu çözümün uygulanmasında büyük bir rol oynayacak olan gelecek nesil, yani genç Kıbrıslı'lardır.

Birçok genç Kıbrıslı, gelecekte olacak olan barışın ve adalarının istikrarının, onların da sorumluluğu olduğunu farkındadırlar; asıl konu yetişkinlerin ve günümüz politikacı elitin, gençlerin değişiminin tetikleyici olma isteklerini nasıl destekleyecekleridir

Genç Kıbrıslı'lar Kıbrıs'ın geleceğini temsil ediyorlar. Süren çözüm müzakerelerinin sonucundan bağımsız olarak, Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin barışçıl, toleranslı ve kapsayıcı bir varoluşa doğru çalışmaları, onların temel hakları ve sorumluluklarıdır. Böyle bir gelecekte gençler adalarını, iki farklı toplumun üyeleri olarak değil de, komşular ve vatandaşlar olarak paylaşacaklar. Ancak bunun olabilmesi için, Kıbrıslı gençliğe adanın geleceğini belirlenmesine katkı koyabilmeleri için bir şans tanınması gerekiyor

Kıbrıslı gençler, dünya çapındaki diğer gençler gibi, sosyal değişimin ve barışın ideal elçileri olabilmeleri için gerekli olan farklı özelliklere sahipler. Yeni nesil olan Kıbrıslı gençler, belirgin derecede yaratıcılık, yenilikçilik ve geleceğe yönelik bakış açısıyla donatılmışlardır. Nedense

Kıbrıslı gençler sık sık topluma yönelik ilgisiz ve bağlantısız olmakla suçlanmışlardır. Günümüzdeki duruma bakılırsa, Kıbrıslı gençler herhangi bir değişime yol açamayacaklarına inanılmışlardır. Enerjilerinin ve iyimserliklerinin kullanılması yerine, pasif seyirci konumuna düşürülmüşlerdir. Sonuç olarak, Kıbrıslı gençler, kendilerini ne topluma dahil edilmiş hissediyorlar, ne de toplum tarafından değerlerinin bilindiği kanısındalar.

Kıbrıslı gençlere "barışçıl bir Kıbrıs'ın" veya "Kıbrıs'ta barışın" onlar için ne anlama geldiği soruldu. Kıbrıslı gençler arasında en çok verilen cevap "özgürlük" ve onu takiben "herkesin uyumluluk içinde bir arada yaşamasıydı." Kıbrıslı Türkler arasında en çok rastlanan cevap ise "sınırlar olmadan birlikte yaşamak", "savaş ve çatışmanın olmamasıydı".

İnsani Gelişim Raporu'nun yazarları bunu göze alarak, barış yapma sürecinde rol oynayan yetişkinleri, genç Kıbrıslı'lara da bu sürece katkı koyabilmeleri için bir fırsat tanımaya çağırıyor. Gençleri bu süreçten uzak tutmak büyük bir hata olabilir. Çünkü olası bir çözümün sonuçlarına katlanacak olan ve bu çözümün uygulanmasında büyük bir rol oynayacak olan gelecek nesil, yani genç Kıbrıslı'lardır.

[Kıbrıs'ta barış] sınırları olmayan bir adada ortak bir dille sahip olan iki toplumun tek çatı altında yaşamasıdır. İki toplumun ayrı ayrı yaşadıkları takdirde barışın olmasını hayal edemiyorum. Barış birlikte yaşamaktır.

(Kıbrıslı Türk, 19-24 yaşlarında)

Başlangıç olarak, bölen bir çizgi olmamalıdır; iki toplum karışmalıdır.

(Kıbrıslı Rum, 14-18 yaşlarında)

İki taraftan da genç Kıbrıslı'lar, uzlaşma sürecinde herhangi bir rol oynayamadıkları düşüncesindedir. Bazı genç Kıbrıslı'lar politikacılar ve siyasi partilerin birleşme sürecindeki hegemonyasının bağımsız inisiyatiflere pek bir şans tanınmadığından dolayı, etkin bir şekilde bu sürece katkı koymaktan vazgeçtiler. Diğerleri ise yabancı güçlerin adanın

yerel politikalarını ve kaderini belirledikleri görüşündeler ve bu yüzden kendilerinin bu konuda söz hakları olmadığı görüşündeler. Buna ek olarak her iki taraftan da gençler, yeterli desteği görmediklerini ve kendilerine yeterli imkanların tanınmadığı gibi, düşüncelerinin de dikkate alınmadığını ve hatta yok sayıldıklarını hissediyorlar.

Gençlerin seslerine kulak asılmıyor. İkinci derecede vatandaş muamelesi görüyorlar. Bu bir gerçek. Okullara bakınız, öğretmenleri dinlemek zorundasınız... Size sorular soruyorlar... Sizin soru sorma ve eleştirme hakkınız yok. Ailelere bakınız, sizi eleştiriyorlar [ancak] siz aynı haklara sahip değilsiniz... Bundan dolayı genç olmayı bir dezavantaj olarak görüyorum... Politikacılarımızın kültürümüzdeki genç insanlara saygı duyduklarına inanmıyorum.

(Kıbrıslı Türk, 19-24 yaşlarında)

Bir insanın sorumluluk bilinci onun ailesi tarafından geliştirilir ve benim ailem de beni ülkeme karşı sorumlu biri olarak yetiştirdi. Ancak genç insanlar kendi kendilerine kararlar veremiyorlar ve esaslı değişikliklere yol açamıyorlar. Çünkü var olan gençlik dernekleri ya finansal ya da "ideolojik" olarak bir siyasi parti tarafından destekleniyor ve bu [gençlerin] özgürlüklerini ve bir şeyler değiştirme potansiyellerini ellerinden alıyor.

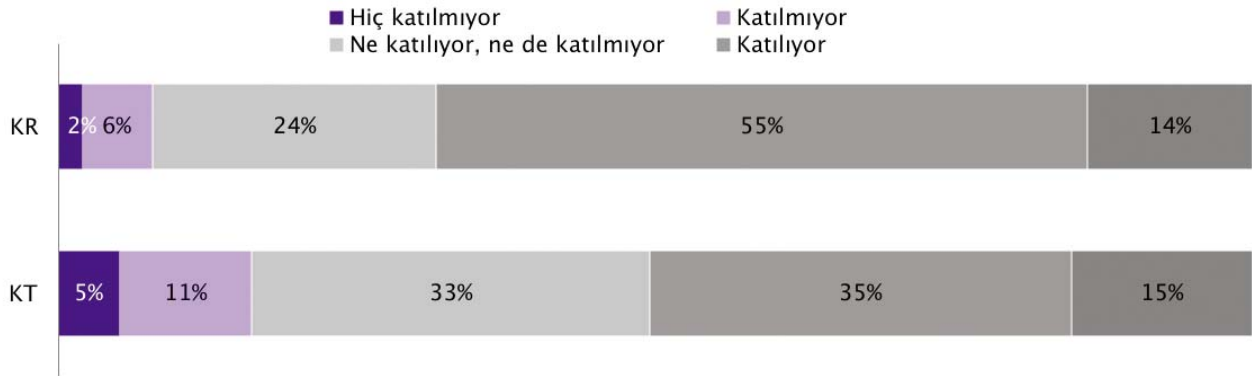
(Kıbrıslı Rum, bayan, 23, üniversite mezunu, iş sahibi, bekar, kentsel Lefkoşa)

Araştırmada görüşülen Kıbrıslı gençlerin yarısından fazlası, genç Kıbrıslı'ların Kıbrıs sorununun çözümüne bir katkı koymaları yönünde vazifelerinin olduğunu düşünüyorlar, görüşülen Kıbrıslı gençlerin neredeyse yarısı ise, adanın uzlaşma sürecinde etkin bir rol oynamak istediklerini belirtiyorlar. Kıbrıslı gençler

arasındaki düşük sosyo-politik oranları göz önünde bulundurursak, gençlerin büyük bir çoğunluğunun Kıbrıs sorununa bir çözüm bulma sürecine katkı koymaları gerektiğine inanmaları ümitlendirici. Bu genç insanların iyimser tutumlarının bir kanıtıdır.

Genç Kıbrıslıların Kıbrıs sorununu barışçıl bir çözüm bulunmasına yardımcı olma sorumluluğu vardır

Olduğumuz bu yaşta hepimizin sorumlulukları vardır. Çünkü gelecekte bir fark yaratacak birileri varsa onlar bizleriz, bunun için, iyimser görüşlerimizi, geçmiş nesillerden kalma önyargılar olmaksızın, muhafaza etmeliyiz. Kendi gerçeğimizi keşfedip bu gerçeği korumaya çalışmalıyız ve eğer bu gerçeği uygun inançlarla tam anlamıyla korumayı başarırırsak, bunu hayata geçirebiliriz.

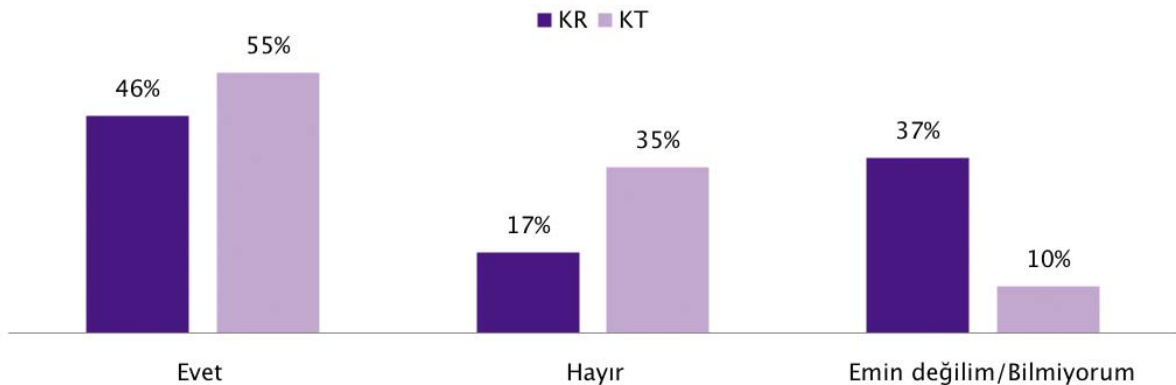
[Kıbrıslı Rum, erkek, 23, bekar, kentsel Lefkoşa]

Genç insanlar [...] bazı alanlarda yetersizler. Ama diğer bazı alanlarda ise genç insanlar oldukça aktifler. İnanıyorum ki onlar, insanların iki toplumlu ilişkiler hakkındaki görüşlerini değiştirmekte etkin olabilirler.

[Kıbrıslı Türk, erkek, 18, öğrenci]

Genç bir Kıbrıslı olarak adada uzlaşma konusunda aktif rol almak istermisiniz?

Gençlerin sosyo-politik alandaki düşük katılım oranları, maalesef gelecek için gerekli olanla örtüşmüyor. Kıbrıs sorununun olası bir çözümüne bu gelecekte, toplumun yaklaşık olarak bir altıda birini (1/6) oluşturan Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençlerin fikirlerinin de dahil edilmesi gerekiyor. Genç Kıbrıslı'ların olası bir çözümü uygulamaya koyacak olan ve gerçekte yaşayacak olan nesil olmalarını göz önünde bulundurursak, onların görüşlerini ve fikirlerini dikkate almayan bir anlaşma, gelecekte yeterli desteği görmeyebilir ve hatta başarıya ulaşma şansını kaybedebilir. Bu bağlamda, genç Kıbrıslılar Kıbrıs'ta barışı sağlamaya katkı koyabileceklerini düşündükleri bir takım öneriler sundular. Kıbrıslı Rum gençler iki toplumun liderleri arasında doğrudan görüşmelerin ve Kıbrıslı Rumlar ile Kıbrıslı

Türkler arasında ortak etkinliklerin taraftarı oldular. Kıbrıslı Türkler ise, okul veya iş gibi alanların ortak kullanılması gibi daha radikal önerilerde bulundular. Genel olarak, Kıbrıslı gençlerin iki toplumu nasıl birbirine daha yakınlaştırabilecekleri konusunda bilgi ve bilinç eksiklikleri var. Her ne kadar topluma ve gençlerin gerçekliğine şekil veren kararları alma sürecine katılmak her gencin hakkıysa da, onların katılımını teşvik etmek yetişkinlerin görevidir. Kıbrıslı gençler etkin vatandaşlar olarak toplumda aktif rol oynamaya başlamadan önce, kendilerini bu konuda yetkilendirilmiş hissetmelidirler. Bunu sağlamak ve gençlere iletişim, öğrenme ve büyüme amaçlı güvenli bir ortam yaratmak ailelerin, öğretmenlerin ve liderlerin görevidir.

[Katılım fırsatlarının] olduğuna inanmıyorum, çünkü yetişkinler kendi kendilerine karar veriyorlar... bundan dolayı biz de [barış sürecine katkı koymayı] ne istiyoruz ne de buna imkanımız var.

[Kıbrıslı Rum, bayan, 23, üniversite mezunu, polis memuru, bekar, kırsal Lefkoşa]

Genç insanların böyle bir hakka [görüşlerinin ve taleplerinin toplumda temsil edilmesi] sahip olduklarına inanmıyorum. Bu, gençlerin kendi düşünceleri özgürce hakkında konuşamadıkları ve kendilerini açıkça ifade edemedikleri anlamına geliyor. Kimse bize fikrimizi sormuyor.

[Kıbrıslı Türk, 19-24 yaşlarında]

Ne zaman ki daha fazla Kıbrıslı genç birbirleriyle iletişime geçmeye, birbirlerine güvenmeye ve birbirlerinden öğrenmeye başlar, o zaman onları hayatlarının büyük bir bölümünde ayrı tutan bariyerler yavaşça inmeye başlayacaktır. Bu süreç yürürlüğe girdiği zaman, Kıbrıslı gençler birleştiriciler ve eğiticiler olarak kilit bir role sahip olup, deneyimleri ile fikirlerini, ebeveynleri ve diğer aile bireyleriyle, öğretmenleriyle ve arkadaşlarıyla paylaşabilirler.

Adanın geleceği ile ilgili olarak, öncelik Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler arasında sürekli etkileşimin ve ilişkilerin oluşturulmasının teşvik edilmesi olmalıdır. Ne zaman ki daha fazla Kıbrıslı genç birbirleriyle iletişime geçmeye, birbirlerine güvenmeye ve birbirlerinden öğrenmeye başlar, o zaman onları hayatlarının büyük bir bölümünde ayrı tutan bariyerler yavaşça inmeye başlayacaktır. Bu süreç yürürlüğe girdiği zaman, Kıbrıslı gençler birleştiriciler ve eğiticiler olarak kilit bir role sahip olup, deneyimleri ile fikirlerini, ebeveynleri ve diğer aile bireyleriyle, öğretmenleriyle ve arkadaşlarıyla paylaşabilirler. Devamlı iletişim ve etkileşim sayesinde Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler, kendilerini ayıran bariyerlerin üstesinden gelebilecek ve birlikte toleransa, farklı görüşlere, kültürlere ve yaşam biçimlerine saygı duyan bir gelecek yaratmak gibi gayretli bir görevi üstlenebileceklerdir.

Şu anda süren müzakere süreci, Kıbrıslı insanların adanın geleceği ile ilgili bilgili ve açık bir diyalog sürecine girmelerini gerektiriyor. Barış sürecinde kilit rol oynayan Kıbrıslı gençler de mutlaka bu diyaloga dahil edilmelidirler. Bunu başarabilmek için her iki toplumdan genç Kıbrıslı'ları barış sürecine etkin olarak dahil etmeli ve bu doğrultuda bir takım girişimlerde bulunmalıdır. Bunlar eğitim sistemleri çerçevesinde, okul sonrası inisiyatiflerde ve medya aracılığıyla (televizyon programları ve Kıbrıslı gençler için tasarlanmış internet sitelerinde) gerçekleştirilebilir. Kıbrıslı Rumlar'ın ve Kıbrıslı Türkler'in her gün ortak bir eğitim alanı paylaşmaları küçümsenmemeli veya göz ardı edilmemelidir. Eğitim kurumları ve eğitmenler, genç Kıbrıslı'lara akademik ve sosyal etkileşimi ve bunun da ötesinde, olgunlaşmayı ve kişisel gelişimi teşvik eden güvenli bir ortam yarattıkları

için, çok önemli bir rol oynuyorlar. Özellikle üniversitelerde yeni politikalar, yeni normlar ve yeni bakış açıları şekillenmektedir ve bundan dolayı: Diğer toplumla barışık olan bir yüksek eğitim sistemi, diğer toplumla barışık olan bir toplum ve politik sistemine öncülük yapar.²² Okulların, kolejlerin ve üniversitelerin çok kültürlülük ve tolerans prensiplerini teşvik ederek, tekrar birleşme yolunda olumlu bir rol oynamaları zorunludur. Çözüm sonrası dönemde bunun önemi daha da artacaktır.

Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk gençler, iki toplumun gençlerini birbirlerine yaklaştıracak aktivitelerin düzenlenmesi yanlıdır. İki toplumlu etkinlikler ve inisiyatifler, gençlerin aralarında var olan – gerçek veya hayali – bariyerleri yıkmalarına ve benzerlikler ile ortak bir geleceğe dayalı ilişkiler kurmalarına neden olacaktır. Spor, müzik ve çevre gibi alanlarda genç Kıbrıslılar bir araya gelebilirler. Kıbrıslı gençlerin barış inşası sürecine dahil edilmeleri, onların kurucu bir diyaloga ve çakışma çözümlenmesine girişebilmeleri için gerekli olan, farklı bakış açılarını kıyaslayabilme ve kritik düşünme yeteneği gibi nitelikleri geliştirmelerine katkı koyabilir. Sonuç olarak, gerek aile üyeleri ve eğitmenler olsun, gerek politikacılar, gerekse sivil toplum aktivistleri veya dini liderler olsun, şunu fark etmelidirler: gençliğin müstehzi pasifliğinin altında, aslında değişimi arzulayan doğuştan var olan bir motivasyon vardır.²³ Bunu göz önünde bulundurarak, birlikte çalışıp henüz Kıbrıs gençliğinin kullanılmamış olan potansi-yelini ortaya çıkarmalılar ve onlara, sadece Kıbrıs Sorunu ile ilgili değil de, hayatlarını ve ortak geleceklerini etkileyen tüm alanlarda da seslerini duyurmaları için bir imkan tanımalılar.

Kıbrıs Gençlik Sözleşmesi

Genç Kıbrıslı Rumların ve genç Kıbrıslı Türklerin seslerine artık kulak verilmesi gerektiği ortadadır. Bu raporun altını çizdiği gibi, içinde büyüdükleri şartlara rağmen, ada çapında genç Kıbrıslılar adanın tekrar birleştirilmesinde etkin bir rol oynamak istiyorlar. Bu amaçla ve Kıbrıs Gençlik Diyalog Projesi kapsamında Kıbrıs Gençlik Sözleşmesi yaratıldı. Umut ediliyor ki bu Sözleşme genç Kıbrıslıların barış sürecinde ve ülkelerinin geleceğini ilgilendiren meselelerde oynadıkları rol teşvik edilir ve güçlendirilir.

Kıbrıs Gençlik Sözleşmesi, University of Nicosia ile Kıbrıs Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Merkezi (KADEM)'in 15 ve 24 yaşları arasındaki Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum gençler arasında ortak yürütmüş olduğu iki toplumlu çalışma sonucunda ortaya çıkmıştır. Sözleşme 12 Kıbrıslı Türk ve 12 Kıbrıslı Rum gençten oluşan Gençlik Danışma Kurulu'ndan elde edilen verilere dayanarak, Kıbrıslı gençliğin ada çapında sesini duyurmak amacıyla yaratılmıştır.

Kıbrıs Gençlik Sözleşmesi

Biz, Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum toplumlarından gençler olarak yaşamlarımızı, problemlerimizi ve endişelerimizi ortaklaşa inceleyip, adamızda dolu dolu ve üretken bir şekilde yaşayabilmek ve ortak geleceğimizi güvence altına almak için son derece önemli olduğunu düşündüğümüz bir takım öneriler üzerinde karar kıldık. Bu önerilerimizi tüm Kıbrıslı'lara sunmak istiyoruz.

Biz Kıbrıslı gençlik olarak,

Aile:

- Ebeveynlerimiz ve ailelerimizle karşılıklı güven ve diyaloga dayanan olumlu ilişkiler kurmak istiyoruz,
- Ailelerimizin özellikle bizim hayatlarımızı ilgilendiren kararları alırken bizi de bu karar alma sürecine dahil etmelerini istiyoruz,
- Ebeveynlerimizin, bizleri kendi kararlarımızı verebilmemiz ve kendi görüş ve düşüncelerimizi geliştirmemiz için teşvik ederek, bizim kararlarımıza ve özgürlüğümüze saygı duymalarını ve gelişimimize katkı koymalarını talep ediyoruz,

Eğitim:

- Her genç yetişkinin, AB'nin koymuş olduğu standartlara uyumlu olarak sosyal ve ekonomik durumuna bağlı olmayan yüksek eğitim hakkı olduğuna inanıyoruz,
- Bizlere analiz ve eleştirel yetenekler kazandıracak, yaratıcılığımızı ve yenilikçiliğimizi teşvik edecek, kaliteli ve çok boyutlu eğitim almayı ve böylece Kıbrıs'ı gerçek bir 'bilim toplumu'na dönüştürmeyi arzuluyoruz,
- Bizi günümüzün küreselleşmiş ve giderek daha fazla rekabete dayanan dünyasında yarışabilir kılacak bir eğitim sistemi istiyoruz,
- Yeni müfredatlara ve yeni eğitim/öğrenim yöntemlerine yatırım yapan, sürekli kişisel ve profesyonel gelişimi destekleyen bir eğitim sisteminin parçası olmayı diliyoruz,
- Eğitim sisteminin karar alma ve planlama sürecine, yani müfredat ve okul aktivitelerinin hazırlanmasına dahil edilmeyi ve sınıflarda zorunlu ve seçme derslerde öğretilen konular hakkında söz sahibi olmayı istiyoruz,
- Eğitim sisteminin toplumdaki değişimleri yansıtmasını ve açık görüşlülük, hoşgörü, kültürel farklılık, bir arada uyum içinde yaşama ve problemlerin barışçıl yönetmelere çözümlenmesi gibi değerlerin gelişmesinde öncü bir rol oynamasını talep ediyoruz,
- Kıbrıs'ın tarihini çeşitli ve farklı açılardan öğrenmenin bizlere fayda sağlayacağını, böylece geçmişte ortak bir anlayış ile

bakabilmeyi ve adanın geleceğine ortak bir bakış açısını paylaşabilmeyi umut ediyoruz,

İstihdam:

- Özellikle genç mezunlar ve çalışanlar için tasarlanmış ve bu kitleye yönelik olan iş imkânlarının gerekliliğinin üstüne basıyoruz,
- Aynı iş için aynı maaş prensibini destekliyoruz. İşverenler cinsiyet, milliyet, etnik köken, din veya engelli ayrımı yapmamalıdır,
- Kariyer yapma sürecinde kayırmacılık/adam tutma yerine liyakat esaslı görevlendirme biçiminin tanımlayıcı bir rol oynadığı, akademik başarılarımıza, yeteneklerimize ve deneyimlerimize bağlı bir kariyer yolu çizebileceğimiz bir adada yaşamayı talep ediyoruz,
- Ekonomik durum ve finansal konular bizleri de ilgilendiriyor; bundan dolayı bu konularla ilgili karar alma sürecine katkı koymak istiyoruz,
- İşverenlerin genç çalışanların değerinin – yani onların yaratıcı, yenilikçi ve sorumlu oluşlarının, farkında olmasını diliyoruz. Genç çalışanlar yaptıkları işin karşılığını alırken bu dikkate alınmalıdır;- Özel ve kamu sektörlerinin, genç insanların girişimciliklerini desteklemesi gerektiğine inanıyoruz,
- Ömür boyu eğitimi destekliyor ve bu eğitimin iş ortamında veya diğer eğitim olanaklarıyla tedarik edilmesi gerektiğini savunuyoruz,

Sağlık ve Sosyal Etkinlikler:

- Bizim ilgilimizi çekecek olan ama aynı zamanda bizleri eğiten ve bilinçlendiren programların geliştirilmesi için özel bir çaba harcadığını görmeyi diliyoruz,
- Yaşlarımızla güvence içinde buluşup sosyalleşebileceğimiz umumi alanlara erişme ihtiyacımız olduğunu vurguluyoruz,

- Ebeveynlerimizin, eğitimcilerimizin ve bizlere sağlık hizmeti sağlayan kişilerin, bizim sağlıklı ve uzun bir yaşam yaşayabilmemiz için gerekli önlemleri alacaklarını umuyoruz,
- Yararlanabileceğimiz sağlık hizmetleri konusunda sürekli bilgilendirilmeyi ve bu hizmetlere kolayca ulaşabilmeyi istiyoruz,
- Eğitimcilerimizin bizi aşırı alkol tüketimi, sigara içme, uyuşturucu kullanma ve bunlara benzer riskli davranışların zararlı yanları konusunda bilgilendirme oynadıkları önemli rolün altını çiziyoruz. Buna ek olarak özellikle genç Kıbrıslı'ları hedef alan eğitim ve bilinçlendirme kampanyalarının geliştirilip ada çapında uygulanması gerektiğine inanıyoruz,
- Sosyal yardım ve sağlık hizmet sektöründe çalışanların yaptıkları işi takdir ediyor, bu alanda çalışacak olan ve genç insanların artan ihtiyaçlarını temin edecek profesyonellerin sayısının artırılmasını talep ediyoruz,

Bağımsızlık ve İfade Özgürlüğü:

- Gençler de dâhil olmak üzere, toplumun her bireyinin fiziksel şiddetten ve ayrımcılıktan korkmaksızın, özgürce ve kendilerine güvenerek fikirlerini ortaya koyabilmeleri gerektiğine inanıyoruz,
- Sesimizi, toplumumuzun bizden yaşlı bireylerine duyurmayı ve bu kesimin bizim görüşlerimize saygı göstermesini ve dikkate almasını istiyoruz,
- Eylemlerimiz ve davranışlarımızla ilgili olarak daha fazla sorumluluk üstlenebileceğimizi belirtiyor ve buna bağlantılı olarak yaptıklarımızda daha bağımsız olmayı arzuluyoruz,
- Bizi ilgilendiren konularda bağımsız ve tarafsız bir şekilde bilgilendirilmeliyiz. Bu konularda öğretmenlerimizin ve/veya ailelerimizin etkisi ve zorlaması olmadan kendi kararlarımızı verebilmeliyiz,
- Ebeveynlerimizden bağımsız olabilmemiz için bizlere ücretsiz eğitim, iş ve buna ek olarak adil ve gerçekleştirilebilir konut olanakları sağlanmasını talep ediyoruz,

Sosyopolitik Katılım:

- Toplumda olumlu değişimlerin gelişmesini sağlayan sivil toplum aktivitelerinde ve girişimlerde aktif bir rol oynamak istiyoruz,
- Tüm seviyelerde alınan politik kararlara katkı koyabileceğimizi teşvik eden mekanizmaları destekliyor, Kıbrıs'taki kamusal alana ve sivil topluma azımsanmayacak bir katkımız olduğunun kabul edilmesi gerektiğine inanıyoruz,
- Sosyopolitik katılımın politik partilerden ayrı kalması gerektiğini ve politik partilere yeni üyeler kazandırma amaçlı kullanılmaması gerektiğini düşünüyoruz,
- Açık ve belirgin bir şekilde temsil edilmeli veya bizi ortak olarak ilgilendiren konuları ve ortak düşüncelerimizi dile getirebileceğimiz platformlar aracılığıyla bu gerçekleştirilmelidir. Bu ancak politik partilerin ve sabit ideolojilerin idaresi altında olmayan, bağımsız olarak çalışan ve gençler tarafından yürütülen, gençler için çalışan, organizasyonlar vasıtasıyla gerçekleştirilebilir,

- Staj ve gönüllü çalışma imkânlarının herkese açık ve herkes tarafından kolayca ulaşılabilir olması gerektiğine ve bu tür etkinliklerin okullar ve aileler tarafından teşvik edilmesi gerektiğine inanıyoruz,
- Zorunlu askerlik hizmetine karşı olan ve bunun yerine farklı sosyal servisler sunmak isteyenler için askerlik hizmetine alternatiflerin gerekliliğinin altını çiziyoruz,
- Günlük olaylarla ilgilenmeyi ve bunlara etkin olarak katkı koymayı teşvik eden 'etkin vatandaşlık' kavramının okul müfredatlarına eklenmesini istiyoruz,
- Kıbrıslı gençliğin dünyayı ve özellikle de AB ile Kıbrıs'ı ilgilendiren meselelerin farkında olan, meraklı, dünyavatandaşları olarak gelişmelerini destekliyoruz,

Barış ve Uzlaşma:

- Barışa ve Kıbrıs sorununun barışçıl bir şekilde çözülmesi gerektiğine inanıyoruz,
- Şiddete karşıyız ve diyaloga ve barış içinde bir arada yaşama değerlerini yücelten bir kültür geliştirmek istiyoruz,
- Tüm yabancı orduların adadan çekilmesini ve adanın tedrici olarak silahsızlandırılmasına destek olmalarını talep ediyoruz,
- Hayatlarımızın içine işlemiş olan tüm önyargılardan ve bilincimizdeki 'ötekiler' kavramından kurtulmayı ve aramızdaki ortak bağları pekiştirmeyi diliyoruz,
- İki toplumun bireyleri arasında köprülerin kurulmasında belirleyici bir rol oynayabilmemiz için gereken desteği görmeyi ve bunun için gerekli tüm olanakların bizlere sağlanmasını arzuluyoruz,
- Çözümün ancak kendilerini direk olarak etkileyen ve ilgilendiren kişiler tarafından yapılabileceğine inanıyoruz. Bundan dolayı biz Kıbrıslı'lar için, Kıbrıslı'lar tarafından yapılacak olan ve dış etkenler ile zorlamalar olmadan yapılacak olan bir çözümü savunuyoruz,
- Modern teknolojilerin (internet blogları, sohbet siteleri, sosyal ağlar ve çevrimiçi videolar gibi) birbirimizi daha iyi tanıyabilmemiz için, uzlaşma gereçleri olarak kullanılmasını destekliyoruz,
- Okulların, üniversitelerin, dini kurumların ve medyanın birleşme/uzlaşma sürecine, kültür çeşitliliği, hoşgörü ve karşılıklı saygı gibi değerleri teşvik ederek katacakları olumlu değer farkındayız,
- İki toplumu yakınlaştıracak etkinlikleri ve aktiviteleri (konserler, kültürel etkinlikler, gençlik kampları vs. gibi) destekliyor bunların değerini vurguluyoruz,
- Güçlü, ortak ve kapsayıcı Kıbrıslı medeni bir kimliğin oluşumunu destekliyor, 'Kıbrıslı' teriminin hem Kıbrıslı Türk'leri hem de 'Kıbrıslı Rum'ları referans aldığını teslim ediyoruz,
- Aynı hataları tekrarlamamak için, geçmişten öğrenmemiz gerektiğine inanıyoruz,
- Herkesi içine alan bir Kıbrıs toplumunu ve 'çeşitlilikle birleşmiş', diğer kültürlerle saygılı ve değişime açık bir Kıbrıs gençliğini destekliyoruz.

Notlar

Bu raporda "KKTC" kaynaklarının kullanılmış olması, "KKTC" kurum ve kuruluşlarının herhangi bir şekilde tanındığı anlamına gelmez.

- 1 Bu araştırma için, Birleşmiş Milletler Gençlik Programı'nın gençlik tanımı benimsenmiştir; böylece 'genç Kıbrıslı'lar' veya 'Kıbrıslı gençler'dendiği zaman 15 ve 24 yaş arası gençlerden bahsediliyor.
- 2 2007 yılının Haziran ayının başlarında katılımcılar için açık bir çağrı yapıldı. Bu çağrıda, iki toplumdaki genç Kıbrıslı'ların projeye katılmaları için Yunanca, Türkçe ve İngilizcesi bulunan başvuru forumlarını doldurmaları istendi. Bunu takiben, Gençlik Danışma Kurulu'nu oluşturacak olan 24 kişi, yazılı başvuru ve yüz yüze görüşmeden sonra seçildi. Araştırmacılar tarafından oluşan takım, projelerine katkı koyabilmelerine inandıkları dengeli ve temsili bir grup Kıbrıslıyı seçmeye özen gösterdi.
- 3 Kıbrıs'ın İnsani Gelişim Endeksi'yle ilgili bir çelişki vardır - kesin olarak belirtmek gerekirse, İGE'nin sadece Kıbrıs Cumhuriyeti'nin hükmü altında olan bölgeyi kastedip kastedmediği belli değildir. Daha derinlemesine bir inceleme sonucu Kıbrıs'ın İGE'sini hesaplamak için kullanılan istatistiklerin ve belirtilerin tüm adayı içerip içermedikleri de belirtilmemiş. Büyük olasılıkla İGE'yi hesaplamak için kullanılan göstergeler, sadece Kıbrıs Cumhuriyeti'nin hükmü altında olan bölgeyi kapsamaktadır. Bundan dolayı, Kıbrıs'ın İGE'si kesin olarak tüm adadaki durumu tasvir etmeyebilir.
- 4 Human Development Report 2007/2008, Country Fact Sheets: Cyprus, [http://hdrstats.undp.org/2008/countries/country_fact_sheets/cty_fs_CYP.html adresinden edinilebilir].
- 5 Cargo, M., Grams, G. D., Ottoson, J. M., Ward, P. and Green, L. W. (2003), "Empowerment as Fostering Positive Youth Development and Citizenship", American Journal of Health Behaviour, Volume 27, Supplement 1, pp. S66-S79.
- 6 Ibid., S77.
- 7 Finn, J. L. and Checkoway B. (1998), "Young People as Competent Community Builders: A Challenge to Social Work", Social Work, Volume 43, Number 4, pp. 335-345.
- 8 1963-1964 yıllarındaki toplumlar arası şiddet hayat kaybına neden oldu ve Kıbrıs'taki BM Gücü'nün oluşturulmasına sebep oldu. BM'nin görevi şöyle belirtilmiştir: "use its best efforts to prevent a recurrence of fighting and, as necessary to contribute to the maintenance and restoration of law and order and a return to normal conditions" - UN Security Council Resolution 186 (1964).
- 9 1974'te gelişen olaylar iki toplum tarafından farklı karşılanmaktadır: Kıbrıslı Rumlar bu olayları Türkiye'nin işgali olarak görürler; Kıbrıslı Türkler ise aynı gelişmeleri 'barış operasyonu' olarak görürler.
- 10 Statistical Service (2007) "Demographic Report", Population Statistics, Series II, Report No. 44, Nicosia: Printing Office of the Republic of Cyprus.
- 11 15 ve 24 yaş arası Kıbrıslı Türk gençlerin sayısı kullanılan kaynağa göre değişiyor [Kıbrıs Rum toplumundan: Statistical Service (2007) "Demographic Report", Population Statistics, Series II, Report No. 44, Nicosia: Printing Office of the Republic of Cyprus, Kıbrıslı Türk toplumundan: 2006 Census, State Planning Organisation, TRNC].
- 12 Fromm, E. (2001) The Fear of Freedom, Routledge.
- 13 Vural, Y. 'Redefining Identity: A Step towards a United Federal Cyprus', presentation given at a panel discussion on The Battle of the History Textbooks, within the framework of the Citizens' Free University - University of Nicosia, Cyprus [6 November, 2008].
- 14 Evripidou, S. "Fighting inertia in our schools?", article in Cyprus Mail, July 6, 2008.
- 15 Statistical Service (2008) "Labour Force Survey 2007", Labour Statistics, Series IV, Report No. 6, Nicosia: Printing Office of the Republic of Cyprus.
- 16 State Planning Organisation, (2007), TRNC.
- 17 Statistical Service (2006) "The Statistical Portrait of Women in Cyprus", Social Statistics, Series I,
- 18 CIVICUS (2005) "An Assessment of Civil Society in Cyprus: A Map for the Future, CIVICUS: Civil Society Index Report" [www.civicus.org].
- 19 Görüşülen Kıbrıslı Rum gençlerin %65.2'i ve Kıbrıslı Türk gençlerin %36.1'i "adanın bölünmüş olmasından dolayı kimse temel insan haklarına sahip olamaz" görüşüne katılıyorlar veya çok katılmıyorlar. Kıbrıslı Türk'lerin %43.0' ü bu görüşe ne katılıyor ne de katılmıyorlar (bu oran Kıbrıslı Rum'larda %27.8'dir).
- 20 Doğrudan yerinden edilmiş olanların oranı her ne kadar %49-50'den az ise de, iki toplumdaki birçok kişi sahip oldukları toprakları, ikinci evlerini, miras kalan mülklerini vs. kaybetti.
- 21 İki toplum arasındaki şiddet olayları (1963-1968) ve 1974'te gelişen trajik olaylar sonucunda toplam 502 Kıbrıslı Türk ve 1,493 Kıbrıslı Rum resmi olarak Kıbrıs Kayıp Şahıslar Komitesi (KŞK) ne bildirilmiştir. KŞK, Nisan 1981'de Birleşmiş Milletler himayesinde Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk toplumlarının mutabakatıyla kuruldu. KŞK'nın mandası kayıp şahısların kaderlerini tespit etmektir. Şu ana kadar, 530 şahsın kalıntıları adanın çeşitli yerlerinde gömülü oldukları yerlerden çıkarılmıştır. Şu ana kadar, CMP projesi çerçevesinde mezarlarından çıkarılan 150 şahsın kimliği bu işlemler sayesinde tespit edilmiştir. İlgili ailelere kayıp akrabalarının ölümü bildirilmiş ve kimliği belirlenen şahısların kalıntıları kendilerine teslim edilmiştir. CMP Fact Sheet - April 2009 [http://www.cmp-cyprus.org/media/attachments/CMP/CMP%20docs/CMP%20Fact%20Sheets/CMP_Fact_Sheet__Apr09.pdf adresinden edinilebilir].
- 22 Kaymak, E., Lordos, A. and Tocci, N. (2009) Building Confidence in Peace, Centre for European Policy Studies.
- 23 Stoneman, D. (2002) "The Role of Youth Programming in the Development of Civic Engagement", Applied Developmental Science, Vol. 6, No. 4, pp. 221-226.

www.undp-act.org

Kıbrıs İnsan Gelişim Raporu 2009

Genç Kıbrıslılar bir kavşakta bulunuyorlar. Siyasi belirsizliğe rağmen, gittikçe artan bir rekabet, zorluklar ve karmaşıklıklar dünyasında çocuk-luktan yetişkinliğe geçme mücadelesi veriyorlar. İyi bir eğitim, iş, arkadaş ve ilişki arayışı arka planda bulunan Kıbrıs Sorununu gölgesinde sürüyor.

Kıbrıs için ilk olan bu İnsan Gelişim Raporu Kıbrıs toplumundaki insan gelişim dinamiklerini, adanın geleceği konusundaki en kritik paydaş olan gençlerin üzerine odaklaşarak araştırmaya çalışmaktadır. Daha spesifik olarak bu Rapor araştırma aracılığı ile ilk kez hem Kıbrıslı Rum hem de Kıbrıslı Türk toplumlarının gençlerinin eğilimlerini tarayarak, onların sesini öne çıkarmaya çalışmaktadır.

Büyük oranda ada çapında 1,600 genç Kıbrıslıya uygulanarak elde edilen Gençlik Eğilimler Araştırması'nın sonuçlarına dayanarak hazırlanan Rapor, genç-aile ilişkileri, eğitim tercihleri, iş ve boş zaman faaliyetlerini de içeren çeşitli alanlarda gençlerin tutumlarını ve algılarını incelemektedir. Ayrıca Rapor gençlerin ulusal kimliğe ve Avrupa Birliği'ne yönelik tutumlarını; diğer toplumdaki insanlarla olan ilişkilerini ve din, sağlık ve Kıbrıs'ta barışın inşası konularındaki görüşlerini de araştırmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda, Rapor bugün adada yaşayan genç Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türklerin tutum, algı ve davranışları konusunda değerli bilgiler sunmaktadır. Ayrıca, Rapor gençlerin yetkilendirilmesi ve sorumluluğu prizmasından bakarak gençlerin yaşamlarının sosyo-ekonomik ve siyasi özelliklerini de incelemekte ve bu iki faktörün gençlerin gelişimini nasıl etkilediğini analiz etmektedir.

Rapor gençlerin genel gelişimlerinin onların tümünün yaşadıkları toplum ve ülkede başarılı bir yaşam sürdürmelerini sağlayacak araç ve becerilere sahip olmalarını gerektirdiği sonucuna varmaktadır. Kıbrıslı gençlerin yetkilendirilmesi her ne kadar ebeveynlerin, eğitimcilerin, sivil toplumun, medyanın ve iki toplum liderinin görevi olsa da, genç Kıbrıslıların kendileri de var olan yetkilendirme olanaklarını arayıp ortaya çıkarmada ve bunları kullanmada aktif olmalıdırlar.